

XI edició

Ciutats Defensores dels Drets Humans

2021

ciutatsdretshumans.cat

Edició:
Ciutats Defensores dels Drets Humans.

Coordinació de l'edició:
Fons Català de Cooperació al Desenvolupament
amb la participació de
la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat

Redacció:
Marta Molina

Disseny i maquetació:
Sara Lupiáñez Fontanet.

Maig de 2021.

ÍNDEX

El projecte i les entitats participants	4
Municipis i altres institucions participants	6
Declaració institucional de les Ciutats Defensores dels Drets Humans 2021	7
Els defensors i les defensores dels drets humans	8

**YOLANDA
OQUELI**9

**MILENA
FLOREZ**13

**AMARU
RUIZ**16

**KAREN
TAXILAGA**19

**MARGARITA
PINEDA**22

**REYNALDO
DOMÍNGUEZ**26

**CZARINA
MUSNI**28

**LEIRIA
VAY**31

**RUTH
MUMBI**34

**MARCELLINE
NYIRANDUWAMUNGU**37

**MANAL
TAMIMI**40

**LUZ MARINA
HACHE**43

**KARLA
AVELAR**46

REGINA50

DEFENSORS I DEFENSORES DELS DRETS HUMANS QUE ESTAN EMPRESONADES ALS SEUS PAÏSOS A CAUSA DEL SEU ACTIVISME	53
--	----

EL PROJECTE I LES ENTITATS PARTICIPANTS

Ciutats Defensores dels Drets Humans” és un projecte impulsat conjuntament pel Fons Català de Cooperació al Desenvolupament, la Comissió Catalana d’Ajuda al Refugiat, l’Institut de Drets Humans de Catalunya i l’Institut Català Internacional per la Pau, que compta amb la participació de municipis catalans i altres institucions i entitats implicades en la defensa i promoció dels drets humans a escala local i global. L’objectiu és visibilitzar i acompanyar la tasca de les persones defensores de drets humans i denunciar la persecució que pateixen a través del coneixement, la promoció i la defensa dels drets humans.

El fil conductor del projecte és l’estada a Catalunya d’un grup de defensors i defensores dels drets humans d’arreu del món. En el marc de la visita, participen en diversos actes (conferències, reunions institucionals, activitats en centres educatius, trobades amb mitjans de comunicació, etc.), on poden exposar les seves reivindicacions i compartir la tasca que desenvolupen en els seus territoris. Això ofereix als i les activistes suport i visibilitat internacionals. Aquest any, degut al context de la pandèmia de la COVID-19 i les dificultats per viatjar, la seva participació serà virtual.

El projecte va arrencar l’any 2013 i ha tingut continuïtat des d’aleshores. Va néixer sota l’impuls de l’Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, que el va liderar fins al 2016. El Fons Català de Cooperació al Desenvolupament li va agafar el relleu al 2017, coincidint amb la cinquena edició del projecte. Actualment, en la seva XI Edició, compta amb la participació de 27 municipis i 9 entitats i institucions catalanes.

+ informació: ciutatsdretshumans.cat

FONS CATALÀ DE COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT (FCCD)

És una organització formada per més de 300 socis, entre ajuntaments i altres entitats municipalistes catalanes (diputacions, consells comarcals i mancomunitats). Cada soci destina una part del seu pressupost a finançar accions de cooperació al desenvolupament i de solidaritat amb els pobles dels països més empobrits.

L’objectiu del Fons és promoure, tant a casa nostra com en països més desfavorits, la creació i la consolidació d’una societat civil activa i compromesa amb els valors del desenvolupament humà i els drets humans. La institució finança, per tant, projectes que prioritzen la participació directa de la població beneficiària, i dona suport a projectes de sensibilització i educació realitzats per organitzacions del nostre país.

El FCCD gestiona de forma conjunta els recursos econòmics aportats per les institucions associades. S’unifiquen així els criteris d’anàlisi i avaluació dels projectes, i es disposa d’un equip tècnic d’especialistes que facilita el seguiment coordinat dels projectes. En definitiva, el Fons permet superar la dispersió d’esforços, les duplicitats i les limitacions tècniques i econòmiques de molts ajuntaments.

+ informació: www.fonscatala.org

COMISSIÓ CATALANA D’AJUDA AL REFUGIAT (CCAR)

La seva finalitat és defensar el dret d’asil i els drets de les persones refugiades i immigrades. A la vegada, treballa per afavorir els processos d’integració social de les persones refugiades i immigrades a Catalunya.

La CCAR compta amb diferents programes, que tenen com a objectiu donar una resposta global i integral a les dificultats derivades del fet migratori. La seva tasca s’estructura a través de dues grans línies d’intervenció, interrelacionades entre si i ambdues igual d’importantes:

- Atenció a les persones refugiades i immigrades a través de programes socials, jurídics i ocupacionals.
- Defensa dels drets de les persones refugiades i immigrades a través de la incidència política i social i la participació.

La CCAR va ser l’entitat gestora de l’acollida dels defensors i defensores de drets humans participants al “Programa de defensors i defensores de drets humans”

que l’Oficina de Promoció de la Pau i els Drets Humans de la Generalitat de Catalunya va dur a terme entre els anys 2009 i 2011. Actualment, gestiona el “Programa català de protecció de defensors i defensores dels drets humans”, que s’impulsa des de diverses unitats del govern de la Generalitat de Catalunya i amb el suport de l’ajuntament de Sant Cugat del Vallès.

+ informació: www.ccar.cat

INSTITUT DE DRETS HUMANS DE CATALUNYA (IDHC)

És una entitat que va néixer fa més de trenta anys a Barcelona, al voltant d’un grup de persones amb un clar sentit reivindicatiu i amb vocació de lluita pel progrés de les llibertats i de la democràcia al món. Des d’una aposta per la conjunció d’esforços individuals i col·lectius d’institucions públiques i privades, treballa per l’expansió dels drets polítics, econòmics, socials i culturals per a totes les persones.

La finalitat de l’IDHC és la investigació, la divulgació i la promoció dels drets humans des d’una perspectiva interdisciplinària. Es busca millorar la cooperació amb les persones, els pobles i els països en desenvolupament.

L’IDHC ha participat en activitats directament vinculades a la temàtica del projecte “Ciutats Defensores dels Drets Humans”. N’és un exemple la seva implicació al “Programa de defensors i defensores de drets humans” que l’Oficina de Promoció de la Pau i els Drets Humans de la Generalitat de Catalunya va portar a terme del 2009 al 2011.

+ informació: www.idhc.org

INSTITUT CATALÀ INTERNACIONAL PER LA PAU (ICIP)

És un organisme públic creat pel Parlament de Catalunya l’any 2007, en el marc del desplegament de la Llei de Foment de la Pau. Té caràcter institucional, però és independent del Govern i les entitats privades, i està dotat de personalitat jurídica pròpia.

L’ICIP busca promoure la cultura de la pau a Catalunya i al món, facilitar la resolució pacífica i la transformació dels conflictes i fer que Catalunya tingui un paper actiu

com a agent de pau. En aquest sentit, la institució treballa per la seguretat humana, la prevenció i la solució pacífica dels conflictes i les tensions socials, l’enfortiment i l’arrelament de la pau i la convivència, la construcció de pau i la defensa dels drets humans.

Igualment, presta serveis i articula respostes per a la ciutadania, el moviment per la pau, el món acadèmic i les administracions públiques. Organitza i col·labora amb altres actors per dur a terme activitats de recerca sobre pau i de docència, transferència de coneixements, difusió, sensibilització i intervenció sobre el terreny.

L’ICIP disposa d’una biblioteca oberta al públic amb un fons de més de 7.500 volums especialitzat en la temàtica de la cultura de pau, la seguretat i els conflictes.

+ informació: icip.gencat.cat

MUNICIPIS I ALTRES INSTITUCIONS PARTICIPANTS

Aquest projecte compta amb la participació d'ajuntaments i institucions que, des dels seus respectius àmbits d'actuació, treballen en la defensa dels drets humans. En l'edició d'enguany participen:

Barberà del Vallès	www.bdv.cat
Begues	www.begues.cat
Caldes de Montbui	www.caldesdemontbui.cat
Castelldefels	www.castelldefels.org
Cornellà de Llobregat	www.cornella.cat
El Prat de Llobregat	www.elprat.cat
Esplugues de Llobregat	www.esplugues.cat
Gavà	www.gavaciutat.cat
Girona	www.girona.cat
Granollers	www.granollers.cat/can-jonch
Mataró	www.mataro.cat
Molins de Rei	www.molinsderei.cat
Mollet del Vallès	www.molletvalles.cat
Reus	www.reus.cat
Rubí	www.rubi.cat
Sabadell	www.sabadell.cat
Sant Feliu de Llobregat	www.santfeliu.cat
Sant Boi de Llobregat	www.santboi.cat
	www.barrejant.cat
Santa Coloma de Gramenet	www.gramenet.cat
Sant Cugat del Vallès	www.santcugat.cat
Sant Joan Despí	www.sjdespi.net
Sant Vicenç dels Horts	www.svh.cat
Tarragona	www.tarragona.cat
Terrass	www.terrassa.cat
Viladecans	www.viladecans.cat
Vilafranca del Penedès	www.vilafranca.cat
Vilanova i la Geltrú	www.vilanova.cat
Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament	www.cooperaciocatalana.gencat.cat
Àrea Metropolitana de Barcelona	www.amb.cat
Casa Amèrica de Catalunya	www.americat.barcelona
Diputació de Barcelona	www.diba.cat
Fòrum de Síndics i Defensors Locals de Catalunya	www.forumsd.cat

DECLARACIÓ INSTITUCIONAL CIUTATS DEFENSORES DELS DRETS HUMANS 2021

La pau, els drets humans i la solidaritat han de ser eixos vertebradors de qualsevol política pública, a escala nacional i internacional. Les ciutats, com a administració més propera a la ciutadania, s'han constituït en actors d'aquestes polítiques des de fa més de 20 anys, amb l'adopció de la Declaració de Barcelona sobre Ciutats i Drets Humans (1998) que donà peu a l'aprovació, dos anys més tard, de la Carta europea de drets humans a la Ciutat.

En solidaritat i suport amb les lluites pels drets humans que s'articulen per tot el món, diverses ciutats catalanes han organitzat per novè any consecutiu, amb suport de la societat civil i d'institucions públiques, el projecte Ciutats Defensores dels Drets Humans.

Aquest projecte té per finalitat posar en valor la tasca de defensores i defensors de drets humans: individus, comunitats i associacions civils que promouen i protegeixen els drets humans i les llibertats fonamentals, particularment pel que fa a col·lectius especialment vulnerabilitzats com les dones, els joves, les minories, les persones LGTBI, les persones desplaçades, migrants o desposseïdes.

Moltes d'aquestes defensores i defensors posen en perill la seva vida i llibertat pel fet de reivindicar i exercir drets que són universals: drets socials i de participació política, que són trepitjats sistemàticament als seus països per les autoritats públiques o amb la seva aquiescència.

Segons dades de Front Line Defenders, només l'any 2020 foren assassinades al menys 331 persones per defensar els drets humans i la major part dels crims romandran impunes. Assenyala a més que el 69% d'aquests assassinats van ser comesos contra persones que defensaven la terra, el medi ambient i els pobles indígenes, seguides de defensores dels drets de les dones i de les persones LGTBIQ. La Relatora Especial de l'ONU pels defensors i defensores dels drets humans ha apuntat a més que la major part d'aquests crims solen anar precedits d'amenaçes i són, per tant, evitables.

És per això que en l'edició 2021 de Ciutats Defensores volem posar especial atenció en totes aquestes persones i en la seva labor i també en aquelles que defensen els drets de les persones migrants i refugiades. També volem posar el focus en el dret a la pau, com a pilar bàsic de les nostres societats.

Tot i que la persecució de les persones defensores de drets humans és més greu a països amb règims autoritaris, també pot tenir lloc en règims democràtics, com demostra el recent cas de l'Helena Maleno, que va participar al programa de Ciutats defensores l'any 2015 i que està sent perseguida a Espanya i el Marroc per la seva defensa dels drets de les persones migrants.

En el context de la pandèmia de la COVID-19, que ha fet créixer les vulnerabilitats socials, és més important que mai protegir les persones que ens protegeixen. És per això que un any més donem suport al projecte de Ciutats defensores dels drets humans i:

- 1.** Reivindiquem la vigència i ple respecte dels drets reconeguts internacionalment, així com del dret de les persones defensores de drets humans a desenvolupar la seva tasca sense riscos ni amenaces.
- 2.** Recordem i donem suport a la crida feta per les Nacions Unides a defensar a qui defensa els drets humans, com a compromís ètic i polític dels governs democràtics.
- 3.** Reivindiquem el ple respecte dels drets fonamentals de les persones que es veuen obligades a fugir de casa seva, amb particular cura dels drets de dones i infants, en totes les fases des de la seva sortida del país d'origen fins al seu assentament definitiu.
- 4.** Recordem i ens comprometem a visibilitzar la situació d'especial risc que viuen les persones i comunitats qui defensen el medi ambient, la seva important tasca, així com les que defensen els drets de les dones, de les persones LGTBIQ, de les persones migrants, i el dret a la pau.
- 5.** Condemnem la imposició de limitacions a les activitats dels defensors i defensores de drets humans, incompatibles amb el dret internacional dels drets humans, i llur persecució per part de qualsevol govern i recordem el deure dels governs de protegir activament les persones defensores de drets humans.

6. Recordem la situació d'especial vulnerabilitat, agreujada actualment amb la pandèmia de la COVID-19, que viuen determinades minories i determinants col·lectius i/o grups i la indefensió que pateixen davant les violacions dels seus drets.

7. Recordem, donem suport i reivindiquem l'alliberament immediat i sense condicions dels i les següents defensores injustament empresonades: Nasrin Sotoudeh (Iran), Ilham Toti (Xina), Abdulhadi Al-Khawaja (Bahrain) i les persones defensores de l'aigua del Guapinol (Hondures).

8. Renovem el nostre compromís amb els drets humans a escala local i ens comprometem a mantenir i intensificar les polítiques públiques municipals de suport als defensors i defensores de drets humans, tant en l'àmbit local com internacional.

9. Ens comprometem a difondre la labor de les persones defensores i a facilitar la reflexió i el debat, reconeixent la importància de l'educació a casa nostra, especialment entre el públic jove.

10. Instem el Govern de la Generalitat de Catalunya i el Govern de l'Estat espanyol a mantenir i ampliar les polítiques públiques de suport als defensors i defensores dels drets humans a escala nacional i internacional.

ELS DEFENSORS I LES DEFENSORES DELS DRETS HUMANS

Segons les Nacions Unides, els defensors i defensores dels drets humans, són persones que, de manera individual o col·lectiva, treballen per promoure o protegir els drets humans, principalment a escala local o regional. Contribueixen a l'eliminació efectiva de totes les violacions de drets humans i les llibertats fonamentals dels pobles i els individus, tenint com a principis la igualtat, la no discriminació i la dignitat humana, bastant-se en les normes internacionals dels drets humans.

Promouen la protecció i garantia dels drets civils i polítics i els drets econòmics, socials, culturals i ambientals. Realitzen multitud d'accions; des de reunir, difondre i denunciar informació sobre violacions de drets humans i recolzar a les víctimes nivell jurídic i psicosocial, combatre la impunitat dels responsables de violacions de drets humans, enfortir mecanismes de rendició de comptes, mobilitzar a la opinió pública, entre d'altres. També defensen els drets de col·lectius que viuen discriminacions i opressions (dones, col·lectiu LGBTI, pobles indígenes...)

Sovint la seva tasca comporta un risc per a la seva integritat física i mental, sent molts cops objecte d'atacs i amenaces, tant per part d'agents

governamentals com per part d'altres actors (terratinents, paramilitars, càrtels de delinqüència organitzada, etc). Milers han estat detingudes, criminalitzades, privades de llibertat, desaparegudes forçosament i assassinades amb l'objectiu de silenciar les seves lluites, per tant és molt important treballar per garantir la seva seguretat i protecció.

El 9 de desembre de 1998, l'Assemblea General de les Nacions Unides, en virtut de la seva resolució 53/144, va aprovar la declaració coneguda com "Declaració sobre els defensors i defensores de drets humans", en la que es reconeix que "Tota persona té dret, individual o col·lectivament, a promoure i procurar la protecció i realització dels drets humans i les llibertats fonamentals en els plànols nacional i internacional."

Més recentment, la resolució 60/161, de l'Assemblea General de les Nacions Unides, de 16 de desembre de 2005 demana, entre altres coses, que: "4. ...Els Estats adoptin totes les mesures necessàries, a nivell local i nacional, per garantir la protecció dels defensors dels drets humans, en particular en èpoques de conflicte i de manteniment de la pau". És aquesta l'obligació que entoma els municipis participants amb el plantejament del present projecte.

YOLANDA OQUELÍ

GUATEMALA

"És absolutament injust que haguem de marxar de les nostres comunitats i els nostres països per culpa de les transnacionals."

L'any 2011 va fundar el moviment de protesta "Resistencia pacífica La Puya" en contra projecte miner Progreso VII Derivada, que pretenia extreure or i plata dels municipis de San José del Golfo i San Pedro Ayampuc. El moviment, ha esdevingut un referent a Guatemala.

La seva tasca de defensa del medi ambient i els drets humans l'ha situat en una posició de risc extrem. Al juny del 2012, va ser víctima d'un atemptat contra la seva vida. Dos homes que circulaven en moto van aturar-se al costat del vehicle de Oquelí i van disparar-li. Va aconseguir sobreviure però duu una bala allotjada molt a prop del fetge. Els responsables de l'atac continuen impunes.

A més, l'activista ha estat criminalitzada i involucrada en diversos processos judicials. No és un cas aïllat. L'informe de 2017 de la Procuraduría de Drets Humans de Guatemala, que alerta de la greu situació en què viuen les defensores i defensors de drets humans del país, adverteix que "en els darrers anys s'ha utilitzat el dret penal de manera indeguda per bloquejar la feina de les persones defensores de drets humans".

Viu a l'Estat Espanyol des de fa ja 3 anys. Es tracta d'un desplaçament forçós polític, doncs va haver de sortir del país per culpa de les amenaces que rebia continuament per la seva tasca de defensora del territori. A dia d'avui ja li han concedit l'asil polític i des de fora de Guatemala continua involucrada amb la resistència al seu país, però amb molta més seguretat.

Oquelí segueix amb la convicció de seguir lluitant pels drets humans i a favor de la justícia i continua participant en nombrosos actes públics, on denuncia la duresa de les lluites que lideren les defensores de la terra llatinoamericanes. Des d'aquesta banda de l'Atlàntic continua denunciant els vincles entre

l'activitat de les empreses transnacionals i les vulneracions de drets humans que es produeixen a Amèrica Llatina.

"He après que des d'aquesta banda també es pot fer molt per denunciar i aturar aquests megaprojectes".

Així mateix està també vinculada a diverses organitzacions que treballen amb persones migrades a l'Estat Espanyol i treballa en la defensa del territori amb el grup de TZK'AT, Red de Sanadoras Ancestrales del Feminismo Comunitario, que va néixer a Guatemala l'any 2015. Es tracta d'una organització formada per dones maies que s'autodenominen feministes comunitàries i que participen en els processos de recuperació emocional i espiritual de les dones indígenes que defensen territoris ancestrals enfront de les problemàtiques de criminalització i judicialització i que lluiten per la vida a les seves comunitats.

AUTOORGANITZACIÓ I RESISTÈNCIA A LA PUYA

Les comunitats dels municipis guatemalencs de San José del Golfo i San Pedro Ayampuc han protagonitzat en els darrers anys una ferma lluita contra el saqueig i la contaminació del seu territori. Situades a una trentena de kilòmetres de la capital del país, han plantat cara a l'empresa Exploraciones Mineras de Guatemala (Exmingua, S.A.), subsidiària de primer de la canadenca Radius Gold Inc. i, actualment, de la nord-americana Kappes, Cassiday and Associates (KCA).

El 23 de novembre de 2011, Exmingua va obtenir la llicència d'explotació minera d'una extensió d'aproximadament 20 kilòmetres quadrats en una zona que veïns i veïnes coneixen com La Puya. Sense cap consulta prèvia a les comunitats afectades, el projecte Progreso VII Derivada va aconseguir permís del govern per extreure or i plata d'aquest territori.

La pugna pels recursos de La Puya havia començat a plantejar-se durant tota la dècada anterior. Segons un informe elaborat per la consultora Mónica Mendizábal per a la Fundación para el Desarrollo Comunitario (FUNDESCO), es té constància que el 2003 es va atorgar una llicència d'exploració per al projecte, tot i que ja s'havia estat explorant el territori des de l'any 2001.

L'estudi de Mendizábal recull les advertències que l'enginyer de mineria i medi ambient Robert Robinson va plantejar el desembre de 2012 sobre els perills de l'activitat d'Exmingua: "La mina Progreso VII és un projecte miner d'alt risc [...] En primer lloc, existeix la presència d'arsènic molt tòxic al jaciment del mineral, les aigües superficials i les aigües subterrànies. La mineria probablement alliberarà, addicionalment, concentracions d'arsènic al medi ambient. En segon lloc, l'EIA [Estudi d'Impacte Ambiental presentat per Exmingua] conté greus deficiències en la informació, la planificació i les garanties de recuperació. Les deficiències a l'EIA no proporcionen cap confiança sobre el fet que els propietaris saben com realitzar la mineria d'una manera que protegeixi la salut pública i el medi ambient."

Quan Robinson va publicar les seves observacions preliminars sobre la mina, feia mesos que les comunitats de San José del Golfo i San Pedro Ayampuc s'havien mobilitzat contra el projecte. Entre 2010 i 2011 havien començat a circular cada cop més informacions, i la població s'havia anat sensibilitzant. La Yolanda Oqueli explica que va ser el 2011 quan ella es va unir a la lluita de sis homes de les comunitats que havien començat a treballar per esbrinar en què consistia Progreso VII Derivada.

El 2 de març de 2012, Exmingua va intentar iniciar les activitats extractives a La Puya. Però una dona que va veure com la maquinària i els camions pretenien entrar a la zona de la mina va iniciar un bloqueig al qual se sumaria tota la comunitat. Així va néixer la Resistencia pacífica La Puya. Des d'aleshores, veïns

i veïnes es van organitzar per mantenir-se 24 hores davant l'entrada de la mina, en una permanència que va durar sis anys i que tot i que la minera ja no té llicència per funcionar, encara s'hi fan tornos.

Els membres de la Resistència han patit tota mena d'agressions, intimidacions i criminalització. També hi ha hagut intents de desallotjament de la Resistencia i d'entrada de maquinària a la mina amb protecció policial. No obstant això, el projecte no ha pogut operar amb normalitat.

Igualment, la lluita es va canalitzar per la via legal. Després d'algunes resolucions judicials favorables a les veus contràries al projecte, el juny del 2016 la Cort Suprema de Justícia va sentenciar per unanimitat la suspensió definitiva de les operacions de la mina. El dictamen reconeixia que s'havien violat els drets de les comunitats, per la manca de consulta prèvia, i ordenava al Ministeri d'Energia i Mines anul·lar l'autorització concedida a Exmingua.

L'empresa minera, però, no ha renunciat al projecte. Per això, la Resistencia La Puya i les mobilitzacions continuen.

EMPRESSES I DRETS HUMANS: QUINA RELACIÓ?

El conflicte generat entorn del projecte Progreso VII Derivada és només un dels nombrosos casos en què col·lideixen interessos empresarials i drets humans. La Yolanda Oqueli parla de la situació a Guatemala en aquests termes: "És un país ric en béns naturals, i això ens ha condemnat a haver-nos d'enfrontar a les multinacionals. Amb la mineria, les hidroelèctriques i els monocultius ens tenen envaïts."

L'asimetria que caracteritza les relacions entre empreses transnacionals i comunitats locals condueix, massa sovint, a abusos de poder i vulneracions de drets humans. Per això, des de fa dècades es treballa a nivell internacional per mirar de regular l'activitat de les corporacions i equilibrar la balança.

En un article publicat a principis d'any a la revista Alternativas Económicas, les sociòlogues Alys Samson i Mónica Vargas explicaven que ja al 1974 el Consell Econòmic i Social de Nacions Unides va crear una comissió per investigar els abusos de les empreses multinacionals i crear un codi de conducta. Però el camí iniciat aleshores ha topat amb pressions i obstacles, que han dificultat la consecució d'avenços significatius.

Més recentment, l'any 2011, el Consell de Drets Humans de les Nacions Unides va aprovar per unanimitat uns Principis rectors sobre empreses i drets humans, de caràcter voluntari i malauradament insuficients. Ara, des de 2014, el Consell de Drets

Humans treballa en el disseny d'un instrument jurídicament vinculant que obligui les empreses transnacionals a respectar els drets humans. L'octubre passat, Ginebra va acollir la tercera sessió de treball per avançar en la definició d'aquest instrument, al qual s'oposen els Estats Units i la Unió Europea, entre altres. En un horitzó ple de reptes, continua avançant la lluita contra el que ONG i moviments socials anomenen l'arquitectura de la impunitat.

ENTREVISTA

Vas encapçalar el moviment de Resistencia pacífica La Puya, un referent de lluita a nivell nacional i l'única resistència encapçalada per dones al país. Com va començar l'organització?

Quan vaig participar en la fundació de la Resistencia de La Puya, al 2011, la meva tasca es va centrar a fer incidència, parlar amb les comunitats, explicar quins problemes comportava la mina, i exposar el paper tan important que havíem de jugar les dones en la resistència.

Aleshores, les dones van començar a venir a les reunions, i van entendre que havíem de posar-nos al capdavant de la lluita. Perquè l'estratègia de l'empresa i del govern era enviar la policia a reprimir. De seguida, la policia començava a agredir els homes, els empenyien, i els homes responien... se'ls enduien a la presó. Ens quedàvem sense gent. Nosaltres fèiem barricades de dones, cos a cos, i per a la policia era un delicte tocar-nos. Ho feien, però ja eren ells els qui perpetraven el delicte.

A escala nacional, La Puya ha estat l'única resistència en què hem aconseguit posar els homes darrere. Val a dir que en altres lluites, el paper importantíssim que hi han jugat les dones ha estat invisibilitzat. Sempre són els homes qui es posen al davant, fan de portaveus i fan declaracions. A La Puya no ha estat així, hi hem sigut totes, en col·lectiu.

Per ordre de la Corte suprema de Justícia s'hi ha cancel·lat totalment la llicència d'explotació de la mina. És una lluita guanyada?

Sí. Des del moment que nosaltres vam crear el precedent que no permetríem l'ingrés ni la sortida de més cotxes i màquines al projecte, ja estàvem guanyant. L'empresa ha sol·licitat empara després del dictamen de la Cort Suprema de Justícia, però penso que encara que ho continuïn intentant, el projecte no podrà tirar endavant. Les comunitats i la resistència de La Puya han rebut suport de totes les lluites a escala nacional. Si l'empresa intentés tornar a treballar, vindrien totes les comunitats del país.

El perill, però, és latent

Legalment hem guanyat la lluita. La resistència ha aconseguit l'objectiu que es cancel·li, però com que vivim en un sistema tan corrupte (quan les lleis no estan a favor les desobeeixen) el moviment continua vigilant. Encara es fan tornos en el punt de resistència tot i que la minera té prohibit remoure una pisca de terra.

Tot i que sembla que hagi baixat l'ofensiva de les mines, estic segura que tenen la intenció d'entrar per altres àrees del país i que faran mans i mànigues per a intentar tenir algun vincle amb la minera que nosaltres hem aturat.

El nostre moviment de resistència pacífica, va guanyar, però estem en resistència perquè poden entrar per altres bandes.

La conjuntura actual del país no ajuda

Gens. El president Alejandro Giammattei és del partit Vamos, un partit que prové de l'extrema dreta i que reprimeix els moviments en defensa del territori. És, a més, un titella a favor de les multinacionals. Les empreses mineres sempre són de fora, però ell manté que és beneficiós que vinguin, per les empreses d'aquí, perquè les d'aquí són les que mouen la terra.

Què passa amb les consultes prèvies informades?

De fet ara és l'empresa que està promovent que es faci la Consulta comunitària, ho veuen com una última estratègia després que se'ls hagi cancel·lat la llicència. Pensen que poden convèncer la gent perquè l'accepti.

Igualment, però, les consultes prèvies acaben no sent vinculants. He seguit totes les que s'han fet a nivell nacional i a la llarga no les vinculen. Juguen amb la gent i ens cansen. La consulta hauria de ser "prèvia i informada" i no informen.

Creus que poden comprar la gent, inclòs després de la resistència?

S'aprofiten de la desinformació. En l'àmbit nacional i arreu del país, hi ha molta consciència, però en fa falta més. Arriben als pobles on la gent no té educació ni salut, punt que s'ha agreujat, i molt, en aquests temps de pandèmia.

Els ofereixen el famós "desenvolupament" i una promesa de feina. La gent, de bon inici, veu bé l'oferta. Jo he estat en contacte amb comunitats (amb un altre nom, és clar, per cuidar la meva seguretat), i sí que hi ha casos en què s'han comprat terrenys a famílies dient-los que era per cultivar cafè i productes agrícoles. Nosaltres sabem que no és cert i que és gent de l'empresa la que els enreda. El que estan fent ara és oferir feina i hospitals.

Això em preocupa molt perquè juguen amb la necessitat. És com oferir pa i aigua a gent que fa temps que no menja. Això està passant. He sabut que recentment li han comprat a una família un terreny que té moltíssim or i que a cada fill (8) els ha tocat 8 milions de Quetzals (uns 800 euros).

Com es pot revertir aquesta situació?

La força per guanyar la massa d'impunitat i saquejos es troba en la joventut. Per això, m'interessa que els joves que estan estudiant s'adonin del seu paper i es llegeixin la consciència. Perquè si esdevenen enginyers, químics o biòlegs, per exemple, treballin professionalment i amb sensibilitat, i no es moguin pels diners que ofereixen les multinacionals. Cal que hi hagi la consciència que un anell no pot costar sang.

També es criminalitza les defensores

Terrible enfrontar-se a la justícia sense haver fet res. A Guatemala, però no és només que ens puguin posar a la presó sinó que inclús dins de la presó i en connivència amb el crim organitzat, han matat a gent.

És tant el que ens ha passat, que la por se'ns n'ha anat. El que passa és que, quan pensem en el risc que corre la nostra família ens paralizem... aleshores sí.

Tot i l'elevat preu personal que estàs pagant pel teu compromís, quines victòries en l'àmbit personal té per tu la Resistència a La Puya?

El fet d'estar viva ja és, per a mi, una victòria. Un altre èxit és la importància que s'ha donat a les dones, haver aconseguit que la seva lluita sigui més visible i apreciada al meu país. A més, el projecte miner ha estat aturat. Cada pas que hem fet ha valgut la pena.

A nivell personal tinc molta satisfacció per ser la primera dona en la resistència la fundadora de la resistència i després es van unir cents i mils de dones. Per a mi això és una satisfacció molt gran que em fa mantenir-me en el compromís quan de vegades em deprimeixo.

L'exili és un preu molt elevat.

És molt difícil estar fora del país. Ningú vol marxar, i quan t'obliguen a fer-ho és molt dur. És un dol molt dur. Però quan me'n recordo d'aquestes dones que encara s'aixequen amb l'exemple de lluita pacífica que vam fer a la Puya, em puja l'ànim.

A nivell nacional puc dir que la resistència de la Puya ha estat un referent de com lluitar exigint els nostres drets sense violentar els dels altres ni usar la violència. Hem demostrat que, encara que costi i provoqui dolor, sí que es pot lluitar pacíficament per exigir els nostres drets.

Hem de seguir conscienciant dels drets que tenim i informant. No s'hi val que protegeixin a les multinacionals amb la seguretat que nosaltres paguem amb els nostres impostos. Aquesta va ser una de les meves demandes principals a Guatemala.

Com connectes la Resistència de La Puya amb altres lluites a nivell estatal?

La Puya ha esdevingut un referent perquè ha mantingut una lluita no violenta que no han pogut aturar. Lamentablement, altres lluites han caigut en la provocació d'empresa i govern. Nosaltres creiem que l'únic que fan és defensar-se, però cauen en delictes, se'ls criminalitza i se'ls empresona. Això desgasta molt, i finalment l'empresa i el govern guanyen. No ha estat fàcil, però a La Puya hem pogut suportar la provocació i la criminalització. De fet, empresa i govern no han aconseguit provar el que havien inventat per criminalitzar-nos.

Què queda per fer?

M'agradaria que les organitzacions que lluiten per la defensa del territori s'unifiquessin, que ens uníssim. Quan estem a primera línia ens sentim soles, però hi ha molta gent darrera nostre i també moltes organitzacions defensores de drets humans. Crec que hauríem d'unificar-nos més perquè ells aprofiten que no som del tot un front comú. La unió, fa la força!

MILENA FLOREZ

COLÒMBIA

Viu al Nord d'Antioquia al municipi de Toledo on treballa d'agricultora i de barequera a la zona del Cañón del Cauca. Tenia una vida tranquil·la fins que van començar la construcció de la central hidroelèctrica d'Hidroituango. La seva comunitat va començar a ser desplaçada forçosament, es quedaven sense cases ni cultius i el megaprojecte començava a provocar inundacions, greus danys al territori i als seus habitants. Va ser aleshores quan Flores va començar a organitzar-se amb la seva comunitat i a convertir-se en una defensora del territori i del riu.

Des del 2013 Flores forma part del Movimiento Rios Vivos, un moviment social i ambiental que lluita per la defensa de l'aigua la vida i els territoris. Pertany també

a l'Organización de Mujeres Defensoras del Agua y de la Vida AMARU i és la presidenta de l'Asociación de Víctimas y Afectados por Megaproyectos Orejón, Chirí y Buenavista (ASVAM ORCHIBU).

L'any 2019, Flores va haver de sortir del país per denunciar el crim ambiental de la hidroelèctrica Hidroituango i les vulneracions als drets humans i ambientals que aquest projecte ha portat a la regió. "El projecte ha passat per sobre dels drets de les comunitats i de persones víctimes d'un conflicte armat que s'han vist revictimitzades i discriminades per Hidroituango".

DESPLAÇATS PEL CONFLICTE ARMAT I VICTIMITZADES PEL PROJECTE HIDROITUANGO

Al departament d'Antioquia, al nord de Colòmbia, la represa Hidroituango està destruint el territori on viuen milers de famílies. Es tracta d'un megaprojecte d'Empresas Públicas de Medellín (EPM) que ja ha provocat que unes 300.000 persones es quedessin sense feina. A més, no hi ha cap garantia que la presa, construïda sobre tres falles geològiques, aguantí, fet que posa en perill la vida de tots els que viuen al Cañón del Cauca.

Les inundacions, les esclavissades de terra, la desforestació, la contaminació i la mort massiva de peixos són només alguns exemples del dany ambiental d'aquesta hidroelèctrica que, pel risc que representa, porta prop de tres anys suspesa per l'autoritat ambiental.

DESPLAÇAMENT DE LES COMUNITATS I PLANS DE CONSTRUCCIÓ

L'Estat havia declarat el territori d'ús públic pocs anys abans de la construcció d' Hidroituango perquè ja tenia en els seus plans la construcció d'aquest projecte i el desallotjament de les comunitats que hi viuen, majoritàriament de l'ètnia indígena Nutabe. A més, el projecte hidroelèctric s'ha construït en una de les regions més afectades pels més de 50 anys de conflicte armat. Centenars de persones han estat víctimes de desaparició forçada, centenars més han estat assassinades i les famílies continuen buscant els cossos dels seus éssers estimats abocats al riu. La inundació de centenars d'hectàrees fa impossible dur a terme investigacions sobre les fosses comunes i els cossos que van ser enterrats aquí, el que afecta greument els esforços per arribar a la veritat, la justícia, la reparació i les garanties de no repetició.

El 2008, diferents associacions de pescadors, *barequeros*, dones, joves, agricultors de la zona, víctimes del conflicte armat i defensors de drets humans van sumar forces per crear el Moviment Rius Vius de Colòmbia (MRV), tots afectats per Hidroituango, tots habitants de les regions d'Occident, Nord i Baix Cauca al el departament d'Antioquia, per denunciar els abusos de drets humans que s'estaven produint en el context de la construcció de la hidroelèctrica i posar-hi fi, manifestar-se contra el seu impacte negatiu i protestar en contra amb tot el que això significa per la seva seguretat.

ELS PROMOTORS

Els principals accionistes d'Hidroituango són el govern d' Antioquia i Empresas Públicas de Medellín (EPM) que n'és també l'executora. EPM s'ha convertit durant els últims anys en un grup empresarial Grupo EPM, una transnacional d'origen públic amb presència a diferents països d'Amèrica Llatina i Europa.

A Colòmbia aquestes violacions i irregularitats no són evidents perquè hi ha una clara connivència entre les institucions de l'estat i els buits en la legislació colombiana en matèria de drets i de la falta de garanties de no repetició per les víctimes del conflicte armat quan es tracta de megaprojectes hidroelèctrics.

Altres empreses que Rios Vivos té sota mira i que es beneficien i promouen la construcció d'Hidroituango provenen de Brasil, Suècia, l'Estat Espanyol (Ferrovia, per exemple) o Xile. El Banc Interamericà de Desenvolupament (BID) va atorgar un préstec l'any 2016 sense atendre la missiva enviada per les comunitats del Cañón del Cauca afectades per la represa. El projecte rep diners també del Banc de Desenvolupament de Brasil BNDES i de l'Agència de Crèdit a l'Exportació de Canadà, per tant, Hidroituango genera un gran endeutament públic i despeses públiques que les paga la ciutadania a través dels seus impostos.

A finals de l'any 2020 més de 200 defensors de medi ambient van ser assassinats a Colòmbia per oposar-se a megaprojectes hidroelèctrics i miners finançats en part per bancs europeus.

ENTREVISTA

Com comença el moviment?

Va ser l'any 2008. El formàvem bàsicament les persones afectades, moltes sense experiència política. Necessitàvem, com diu el nostre lema, que l'esperança fluís. I així sorgeix el Moviment Rios Vivos. Ara som una articulació de moviments de la que en formen part quinze organitzacions de dones, joves, barequeres i barequeros, pescadores, agricultores, dones que treballen en feines de la llar, cuineres, comerciants i tots els afectats pel megaprojecte Hidroituango.

Lluitem des d'aleshores en contra de les injustícies i per explicar la nostra versió de la història, que no té res a veure amb la de l'empresa que és enganyosa i falsa i que destrueix el Cañón del Río Cauca. Ens van dir que era un projecte de generació d'energia per a les persones, però no és així, l'energia s'exporta per l'ús de

megaminerer com la Continental Gold i per saquejar els nostres recursos. A més, no hem tingut accés a informació ni a un procés de participació adequats, ja que les autoritats no van sol·licitar el seu consentiment abans de construir la presa.

Quines són les conseqüències de l'existència d'Hidroituango?

En primer lloc, els desplaçaments forçats de la població, que van començar de forma gradual. Després, la desforestació de més de 4.500 hectàrees de bosc sec tropical i la destrucció d'un riu ple de vida. El projecte ja ha desplaçat a més comunitats que durant el conflicte armat. El riu era la nostra forma de subsistència, el nostre lloc de trobada, era la vida mateixa. Ara ens trobem sense feina i com a conseqüència moltes persones han migrat a altres municipis a buscar-ne. Arran d'això, moltes d'aquestes famílies viuen separades.

I va arribar l'exèrcit

L'any 2015 van arribar les forces estatals. Van aparèixer més de 2.000 agents de la policia i juntament amb l'exèrcit van desallotjar 83 persones. Al costat de la policia i l'exèrcit estava la fiscalia i la representant del poble, institució municipal dedicada a la defensa dels drets de la ciutadania. Una evidència més que estan tots els espais col·ludits. Reconec que a l'inici vam pensar que era una bogeria enfrontar-se a un monstre com aquest, que ens matarien, que ens empresonarien, que ens farien desaparèixer. I això ha passat, però no podem deixar de denunciar.

I anteriorment, les massacres

Abans d'implantar el megaprojecte va haver-hi 137 massacres comeses per grups paramilitars des de l'any 1997. Està clar que l'objectiu que tenien era buidar el territori per a portar Hidroituango a la zona en un futur. De fet, la violència travessa generacions: La meua mare, que era una indígena nutabe va ser ja desplaçada pel conflicte armat i el meu pare, que és de la comunitat emberà, es troba desaparegut des que se'l van endur els paramilitars.

I després, les inundacions

Entre el mes d'abril i maig de 2018, les pluges van col·lapsar un dels túnels de desviació de les aigües del riu. L'empresa no tenia permís ni llicència ambiental per construir el túnel i, quan la van obtenir, el van construir ràpidament per poder generar energia de seguida. El túnel es va bloquejar amb les fustes provinents de les 4.500 hectàrees de bosc que també van destrossar. El dia que es va destapar el túnel, la represa va arrasar amb tot el que va trobar per davant, es van perdre els cultius i més de 5.000 persones van haver de ser evacuades.

I no només això, després del desastre ens van obligar a signar un paper on constés que tornàvem a la regió de manera voluntària, amenaçant-nos de treure'ns el subsidi per afectació del territori si no ho fèiem. La zona segueix sense ser segura, ja que el projecte està construït sobre tres falles geològiques i si col·lapsa, poden morir més de 500.000 persones.

També esteu recuperant cossos de persones desaparegudes

Els cossos de les persones assassinades durant el conflicte es llançaven a les aigües de riu. Molts pescadors i barequeros les recollien i les enterraven dignament perquè algun dia els seus familiars els poguessin trobar. S'han recuperat 157 cossos, però l'activitat de la hidroelèctrica i les inundacions impedeix que se'n recuperin més.

Vas sortir del país per culpa de les amenaces

Ja s'han assassinat 6 companys de Rios Vivos. Jo no volia ser una més. Vaig venir a Catalunya en un programa de protecció de defensores per a continuar denunciant i vaig adonar-me que a Colòmbia estava esquivant amenaces cada dia. Porto 5 desplaçaments forçats, moltes amenaces tant individualment com per ser part del Moviment. Ens tenen molt estigmatitzades.

Vaig tornar aquí just abans de l'inici de la pandèmia i vaig adonar-me de com l'Estat colombià ha aprofitat la quarantena per a atorgar més concessions a multinacionals mentre nosaltres seguim de mans lligades sense poder reunir-nos, convocar mobilitzacions o sense internet.

* persones que practiquen la mineria manual i artesanal al riu en busca d'or. Es considera una pràctica ancestral.

AMARU RUIZ

NICARAGUA

“Fa més de set anys que denunciem el procés d’invasió de colons a la Reserva Biològica Indio Maíz i al territori Rama – Kriol, però les autoritats no hi han fet res.”

És defensor dels drets humans, biòleg, investigador i ambientalista, i presideix la Fundación del Río, una organització que des de 1990 treballa en la conservació i el desenvolupament sostenible del sud-est de Nicaragua. En el territori d’actuació d’aquesta organització es troba la Reserva Biològica Indio Maíz, una de les més importants del país.

Amés d’impulsar la conservació de les àrees protegides del sud-est del país, la Fundación del Río treballa també en la promoció d’alternatives econòmiques sostenibles, l’enfortiment i l’acompanyament de les comunitats indígenes Rama i Kriol, l’educació ambiental a través de ràdios comunitàries i la realització de recerques i investigacions. L’organització acompanya a famílies camperoles i indígenes que lluiten contra el megaprojecte del Canal Interoceànic, i dóna suport a l’elaboració d’estudis independents sobre aquesta polèmica iniciativa.

L’Amaru Ruiz va néixer a Managua, però amb sis anys va anar a viure a San Carlos, al departament de Río San Juan. Els estudis universitaris –a més de la llicenciatura en Biologia, compta amb diversos postgraus i un màster en responsabilitat social corporativa amb enfocament en drets humans– el van allunyar durant un temps del sud-est nicaragüenc. Però va tornar i va integrar-se a la Fundación del Río.

Actualment, a més d’ocupar la presidència de la Fundación, és membre del grup Cocibolca, de l’Articulación de Movimientos Sociales y de Organizaciones de la Sociedad Civil, i de la Unidad Nacional Azul y Blanco. Acumula una llarga trajectòria d’activisme, recerca, docència i formació, i és excoordinador de la Federación Red Nicaragüense por la Democracia y el Desarrollo Local.

Les veus crítiques d’Amaru Ruiz i de les persones que formen part de la Fundación del Río han estat greument atacades des d’abril de 2018. A finals de l’any passat, l’Assemblea de Nicaragua va cancel·lar la personalitat jurídica de la Fundación del Río i va ocupar les instal·lacions de l’organització (incloses les de Radio Humedales, emissora comunitària construïda amb el suport de l’Associació d’Amistat San Miguelito – Sant Boi).

També a finals de 2018, Ruiz va sortir de Nicaragua. Ho va fer després d’haver estat rebent amenaces reiterades, haver patit un atac a casa seva i haver rebut informacions a través de diverses vies sobre la preparació, per part de l’Estat, de la seva detenció i acusació.

Es troba exiliat a Costa Rica des de fa 3 anys i des d’allà continua treballant en la defensa ambiental de la Reserva Biològica Indio Maíz, acompanyant a pobles indígenes i afrodescendents i promovent accions amb camperols exiliats al nord de Costa Rica que són una de les preocupacions que tenim. Més de 6mil persones es van exiliar degut a la crisi sociopolítica del país.

Des de l’exili està promovent l’Agenda Ambiental Nacional per presentar-la davant dels candidats de l’oposició a Nicaragua per tal de posicionar el tema ambiental dins l’agenda política i que no s’oblidi la problemàtica ambiental del país dels que prenen les decisions per tal que ho incorporin dins dels seus programes de govern. D’aquesta manera pretenen anar canviant la dinàmica i la cultura política que hem tingut a Nicaragua d’abandonament de temes ambientals.

SILENCIS I EXILI

Diverses fonts identifiquen l’incendi a la Reserva Biològica Indio Maíz com un dels principals antecedents de les protestes que l’abril de 2018 van posar contra les cordes el govern de Daniel Ortega. Així ho recull l’informe “Graves violaciones a los derechos humanos en el marco de las protestas sociales en Nicaragua”, publicat per la Comissió Interamericana de Drets Humans al juny del 2018. La lenta resposta de l’executiu a l’hora d’apagar l’incendi va generar les primeres protestes de joves estudiants i grups ambientalistes i camperols.

Dies després, el 16 d’abril, el govern va anunciar una reforma del sistema de seguretat social que incrementava les aportacions tant de les persones treballadores com de les empreses, i que a més retallava les pensions un 5%. De nou es van produir protestes pacífiques, protagonitzades sobretot per estudiants i persones jubilades. El 18 d’abril hi va haver concentracions a Managua i a León, que van ser reprimides per grups violents favorables al govern (coneguts com a turbas o forces de xoc). La policia antiavalots també va intervenir, amb cops i gasos lacrimògens.

La dura repressió d’aquestes mobilitzacions va generar noves protestes, que es van estendre al llarg del país. Les forces governamentals van continuar responnent de manera completament desproporcionada, disparant fins i tot munició real. I la repressió no va fer més que alimentar un sentiment generalitzat d’indignació. El govern va retirar el projecte de reforma de la seguretat social el 22 d’abril, però ja era massa tard i la mesura va ser del tot insuficient per aturar la crisi. El 27 d’abril ja s’havien registrat 30 morts arran de les protestes, la majoria estudiants d’universitat, un periodista i dos agents de policia.

El conflicte ha passat per diverses fases: la insurrecció popular, la repressió generalitzada, un diàleg frustrat, la retirada de barricades i recuperació del control territorial per part del govern, la repressió selectiva. L’informe de juny de 2019 del Mecanisme Especial de Seguiment per a Nicaragua de la Comissió Interamericana de Drets Humans fa difícil pensar en una pacificació propera. Les xifres de la repressió parlen de 327 persones assassinades (24 nenes, nens i adolescents, i 21 policies), 400 professionals de la salut que han perdut la feina, 144 estudiants expulsats de les universitats, i més de 70.000 persones exiliades.

Nicaragua és ara un país governat per la por, pels silencis, per la repressió. Una situació que Daniel Ortega va celebrar el passat 19 de juliol de 2019, quan en la commemoració dels quaranta anys de la Revolució Sandinista va felicitar-se també del “primer aniversari del triomf contra el colpisme”.

ENTREVISTA

La Fundación del Río ha patit una forta repressió governamental al llarg de l’últim any.

Si. Portem 30 anys treballant en la defensa del medi ambient al sud-est de Nicaragua i acompanyant a les poblacions més vulnerables. Ens hem convertit en blanc del règim per les posicions que hem adoptat davant del megaprojecte del Canal Interoceànic i per la denúncia que hem estat fent de la negligència de les autoritats pel que fa a la protecció de la Reserva Biològica Indio Maíz (RBIM).

L’Estat ha sigut negligent perquè no ha aplicat el marc jurídic ambiental i perquè no va proporcionar una atenció oportuna a l’incendi d’abril de 2018, cosa que va generar les primeres protestes.

Quina és la situació actual de la Fundación i de les persones que en formen part?

És complicada. Algunes de les persones col·laboradores es troben a Costa Rica, perquè han perdut la seva font de treball, que era l’organització. La majoria de membres es troben als territoris i estan passant situacions precàries. Tot i això, la nostra organització continuarà treballant en la mesura que sigui possible. Continuarem lluitant perquè es faci justícia i se’ns retorni el nostre patrimoni i personalitat jurídica. Arribarem a les últimes instàncies internacionals per denunciar la violació del nostre dret a la llibertat d’associació.

Quins són els principals riscos als quals cal fer front per preservar la RBIM?

En primer lloc, estan en marxa processos d’invasió de famílies cap a la zona del nucli de la reserva; això fa que avanci la frontera agrícola i canviï l’ús del sòl, que passa de ser forestal a ser utilitzat per a l’agricultura i la ramaderia. A més, es generen processos de contaminació i desforestació dels recursos naturals protegits. En segon lloc, hi ha el tràfic de terres que es produeix dins de la zona nuclear de la reserva. En tercer lloc, destaca l’incompliment del marc legal ambiental per la protecció de la RBIM per part de les institucions de l’Estat.

A això s'hi suma la pressió de les empreses extractives i de monocultius a la zona d'amortiment de la reserva, que genera un desplaçament econòmic de les poblacions locals. En quart lloc, hi ha una manca de reconeixement de les comunitats indígenes Rama i Kriol pel que fa a la governança del seu territori, que representa més del 80% de la RBIM. I per últim, cal tenir en compte que hi ha molt poques organitzacions i recursos dedicats a la conservació de les àrees protegides del sud-est de Nicaragua.

La Fundación del Río forma part del Grupo Cocibolca.

Sí, és una plataforma de coordinació i acció entre organitzacions de la societat civil que treballen pel medi ambient. Va sorgir per fer front al megaprojecte del Canal Interoceànic, però avui en dia és un referent en temes ambientals. Més enllà del Canal Interoceànic, aborda la situació ambiental del país.

L'abril de 2018 van connectar les lluites rurals i urbanes de Nicaragua. Com es va produir aquest vincle?

Van confluir diverses demandes socials que no havien explotat fins aleshores i es van connectar a les lluites que s'havien estat duent a terme des del món rural, com els moviments contra el Canal, contra la mineria i contra les empreses de monocultius. La negligència en l'atenció a l'incendi de la RBIM va despertar la consciència de joves universitaris, que van impulsar protestes socials a Managua i a León i que després es van estendre a altres ciutats.

La repressió d'aquestes protestes i la reforma del sistema de seguretat social, que afectava la població de la tercera edat i treballadors que cotitzaven, va provocar una insurrecció social cívica, que va ser reprimida pel règim fins al punt de cometre crims de lesa humanitat i eliminar les garanties democràtiques del país. Molts sectors es van unir a les protestes socials i altres van sorgir a l'abril, amb demandes comunes de respecte als drets humans i de democràcia, justícia i llibertat.

Continua la repressió

Sí. La situació de crisi de violació de drets humans es manté tan sols que amb estratègies més discretes per disminuir qualsevol denúncia internacional i no exposar-se com ho va fer el mes d'abril de 2018. Continuem tenint presos polítics i refugiats.

Com us organitzeu des de l'exili?

Des de Costa Rica continuem treballant i la virtualitat a la qual ens hem vist abocats per la pandèmia ens ha deixat continuar treballant amb els processos d'incidència. Costa Rica és un país molt car, fet que ha provocat que les persones nicaragüenques exiliades aquí tinguin també més dificultats per organitzar-se perquè la seva prioritat passa a ser poder abastir les primeres necessitats. Algunes fins i tot han tornat a Nicaragua i han patit empresonaments.

Quines són les properes passes?

Com a organitzacions ambientalistes creiem que no pot haver-hi un canvi en les polítiques ambientals del país si no hi ha un canvi en el poder polític. El règim ens ha demostrat que hi ha una negligència en l'atenció a la situació ambiental que no li interessa i que no hi ha voluntat política per això és necessari primer un canvi de poder polític. Ha de canviar el règim per poder aleshores establir accions que permetin canviar els escenaris de crisis ambientals. També demanem el retorn al país amb garanties per poder dur a terme les nostres lluites per la defensa del medi ambient. De moment no podem perquè les nostres vides estan en perill.

La població nicaragüenca es mereix poder viure en un ambient sa i la defensoria ambiental no hauria de ser una causa de persecució dels estats. Seguirem compromesos en preservar els nostres boscos fins que Nicaragua canviï el seu model de desenvolupament i permeti un desenvolupament sostenible en harmonia amb l'ambient.

És defensora de drets humans i del territori i des de l'any 2000, quan va començar una lluita agrària per la recuperació de 2.000 hectàrees de terres comunals dels camperols i camperoles indígenes hñähnu (comunitat otomí) a Tezontepec de Aldama, a l'estat d'Hidalgo, la zona nord de la capital del país.

En aquesta regió, coneguda com la Vall del Mezquital, es troba el mantell freàtic més gran de la zona centre del país. La zona presenta un problema molt greu de contaminació de l'aigua i terres (i com a conseqüència, també dels cultius) per ser l'abocador de les aigües residuals de la veïna Ciutat de Mèxic i per tenir la presència d'altres fonts industrials de contaminació (una central termoelèctrica, una refinaria i empreses cimenteres). Les aigües negres contenen la descàrrega dels residus de més de 5000 empreses i fàbriques i estan contaminades amb plom crom, mercuri i una infinitat de metalls pesants provinents de tot el drenatge de la ciutat i de l'Estat de Mèxic.

Taxilaga pertany a l'organització "Agua para todos y todas" que treballa per la descontaminació de rius i es dedica a cuidar i rescatar les fonts i tots els bancs d'aigua. Actualment és també Secretaria d'Afers de la Dona del Comitè Executiu Estatal de la Unió Força Indígena Camperola (UFIC), una organització que lluita per la defensa de la terra i els recursos naturals, així com per la defensa de la vida de les persones que hi viuen.

Ha impulsat diverses protestes multitudinàries per la defensa de la terra i de l'aigua, per exigir la descontaminació i sanejament dels rius i lleres d'Hidalgo i per a poder frenar el rec de la superfície dels cultius amb les aigües negres.

El 2017 i 2018 Taxilaga va patir diverses agressions per encapçalar la defensa de l'aigua i protestes contra les

activitats de vuit mines de sorra altament contaminants explotades per exalcaldes de Tezontepec, recolzats per funcionaris de govern de l'anterior president, Enrique Peña Nieto (2012-2018). El 28 d'agost de 2017 dos subjectes encaputxats van segrestar Karen Izolda, com a resultat de la seva labor de defensa del territori. Encara que es va iniciar la investigació els culpables mai van ser capturats.

L'organització Front Line Defenders va registrar l'assassinat de 48 defensors dels drets humans a Mèxic durant 2018 (el segon país del món després de Colòmbia en homicidis d'aquestes característiques). La Secretaria de Governació reconeix que la xifra de desapareguts al país supera els 85.000.

Entre l'octubre de 2018 i l'abril de 2019, Taxilaga va ser acollida a Catalunya a través del Programa Català de Protecció de Defensors i Defensores dels Drets Humans a iniciativa de l'entitat Taula per Mèxic. L'acollida a Catalunya va permetre l'activista mexicana sortir, temporalment, d'un context de risc per a la seva pròpia integritat, i seguir una agenda d'atenció psicosocial, formació, incidència social i política arreu del territori català.

La Vall de l'Mezquital és una regió formada per 28 municipis al sud-oest de l'estat d'Hidalgo. En total es reguen 90.000 hectàrees agrícoles amb aigües residuals i contaminades que provenen de la Zona Metropolitana de la Vall de Mèxic.

Algunes de les empreses responsables dels impactes a la Vall són les empreses cimenteres, la refinaria Miguel Hidalgo -de l'estatal PEMEX- o la termoelèctrica Francisco Pérez Ríos, de la també estatal Comissió Federal d'Electricitat (CFE).

Les organitzacions populars fa anys que denuncien els efectes de la contaminació en la salut de les persones: els casos de càncer, avortaments prematurs, malformacions congènites, insuficiència renal en nens de sis anys en endavant, problemes a la pell i ulls o diarrees.

L'aqüífer de la Vall del Mezquital, de 2.714 quilòmetres quadrats, comprèn 6 municipis els a l'Estat d'Hidalgo i també abraça de manera parcial municipis de l'Estat de Mèxic.

Segons un estudi publicat el 2016 per la Comissió Nacional de l'Aigua (CONAGUA), amb l'ús intensiu de les aigües residuals provinents de la Ciutat de Mèxic i les seves àrees conurbades, que són utilitzades per a reg, l'aqüífer rep una càrrega induïda molt important d'aigua residual, fet que ha ocasionat problemes de contaminació química i bacteriològica a l'aigua subterrània; aquesta font de contaminació amenaça de deteriorar encara més la qualitat de l'aigua subterrània de l'aqüífer.

La Comissió Nacional dels Drets Humans (CNDH) i la Universitat Nacional Autònoma de Mèxic (UNAM) van publicar el maig de 2018 un estudi sobre Protecció de rius, llacs i aquífers des de la perspectiva dels drets humans, que ressaltava que el riu Tula se situa entre els més contaminats de país, al costat d'altres com el riu Atoyac (Puebla), la part alta del riu Lerma (Estat de Mèxic, Querétaro i Guanajuato) o el riu Santiago (Jalisco).

Un estudi del Laboratorios ABC y Química de Investigación y Análisis, sol·licitat pel Partido Verde Ecologista de México (PVEM) detallava que la presa contenia detergents, greixos, olis, nitrats, nitrats, fosfats, coliformes fecals, plom i mercuri «en quantitats que depassen les normes oficials». El documental Espejo del olvido (2011) caracteritzava la presa com «el dipòsit més gran d'aigües residuals a cel obert a Mèxic».

ENTREVISTA

La teva lluita és sobretot al costat de les dones camperoles

Les ajudo en les coses més bàsiques. Durant la pandèmia, sobretot les que viuen a la Huasteca, no podien sortir a vendre i no tenien com alimentar-se. Ni elles, ni els seus fills. Vam estar fent col·lecta per proporcionar-los menjar. És una feina molt gran però fabulosa. Les ajudo en temes de salut, problemes legals, però també a tot el que està relacionat amb l'entorn de la dona indígena i camperola.

Les acompanyo en temes de maltractament, violències o necessitats bàsiques: quan necessiten anar als hospitals, per exemple, o a fer pressió perquè els donin el tractament de càncer. En tota l'àrea del Mesquital és esfereïdor els casos de càncer que tenim.

I és a causa de la contaminació ambiental i de la terra?

Totalment. Som a la zona més contaminada de la República. Aquí a 30km hi ha corredors d'empreses contaminants. No només ho estan respirant sinó que s'ho estan menjant, perquè totes aquestes hectàrees es reguen amb aquesta aigua que ve totalment contaminada. Hi ha molts nens amb hidrocefàlia i amb problemes renals des dels 8 anys. Aquesta és la lluita més forta que tinc.

Quines són les conseqüències de ser defensora i d'estar implicada en aquestes lluites?

Vaig patir una infinitat de dolor emocional i físic. He patit amenaces, tortura i un segrest, l'agost de 2017. En diverses ocasions m'han pegat, han intentat que surti de l'àrea, que deixi de recolzar les dones i sobretot ha estat la lluita pel territori el que m'ha causat el dany físic més gran. L'any 2008 érem en una manifestació amb les companyes camperoles i van arribar a intentar dissuadir-nos. Ens van agredir. I desafortunadament em van pegar de tal manera que vaig perdre l'ull.

Va ser la primera vegada que em van voler matar. Les dones em van rescatar i aquí segueixo. Aquesta va ser la primera agressió forta que vaig tenir i a partir d'aleshores n'han vingut d'altres. No podia agafar l'autobús sense anar acompanyada. Però no penso deixar aquesta lluita.

Qui són els responsables?

Tots els exgovernadors d'Hidalgo que han tingut sota custòdia el territori des de l'època de Manuel Ángel Núñez Soto. Ells són els responsables que perdés un ull i de cada vegada que m'han detingut il·legalment només per acompanyar els pobles indígenes i camperols en la seva organització i en la defensa

de la vida. Però ningú assumeix responsabilitats pels atacs que he patit. El govern no accepta res i a Mèxic continuem tenint una guerra silenciosa i perillosíssima.

D'on treus la força per seguir en la lluita?

El dany que m'han fet és el que em dona la fortalesa de seguir endavant. L'únic que vull és que les dones puguin viure amb dignitat a les seves terres. Sé que si no aturem la descàrrega d'aigües negres al territori, arribarà el moment que l'única font d'aigua neta que encara tenim, no ens servirà.

Quins mecanismes de protecció tens?

Ara estic dins el mecanisme de protecció a defensores i periodistes a Mèxic. Ens donen refugi i alimentació. Ara, no només sóc jo, ara també és la meua família, la que s'ha de protegir. Els meus fills i el meu marit estan desplaçats amb mi perquè ja van començar a patir agressions. Però tot i la repressió, jo vaig a on em necessiten. Ja no puc perdre més.

Quines són les demandes dels pobles?

El respecte a la seva decisió i a la seva autonomia, el respecte a les seves terres i sobretot, la no a la militarització dels nostres pobles. La UFIC reclama també la falta d'interès dels governs ajudar els camperols, per a crear o donar els recursos o l'educació necessària per a poder tirar endavant. El nostre reclam és també expulsar i no admetre més empreses estrangeres que estan saquejant i danyant els nostres pous. No consentirem més agressions al

territori i a l'aigua. I en l'àmbit personal, demano que em deixin seguir fent la meua feina que és ajudar aquestes comunitats

No s'apliquen sancions a les empreses?

No. És en aquest sentit que reclamem un canvi en la Llei d'Aigües Nacionals. Cal que s'apliquin sancions més severes a les empreses que contaminen rius, afluents i mantells aquífers. També volem que l'oligarquia propietària de les empreses que contaminen l'aigua deixi de rebre privilegis i protecció de govern.

Com podeu aconseguir-ho?

Les vies jurídiques ja les hem guanyat. L'entrega del territori ja està ordenada, però políticament no s'ha permès. L'única via que hi ha, és la voluntat política i espero que aquest president actual ens ajudi. L'altra via que algunes persones del territori contemplen, és la via armada. Molts estan desesperats perquè no tenen més fonts de recursos que la mateixa terra. Seria una decisió terrible.

“Diuen que som indis estúpids. Però aquests projectes no ens ofereixen cap benefici, només la pèrdua dels nostres recursos naturals.”

La Margarita Pineda és una activista hondurenys de la comunitat lenca. És de Marcala, però viu a San José; tots dos municipis estan situats al departament de La Paz.

La seva participació en moviments socials comença a la dècada dels 80. Arran del cop d'Estat contra el govern de Manuel Zelaya, l'any 2009, es produeixen concessions irregulars de rius i terrenys del seu territori a empreses mineres i projectes hidroelèctrics. En resposta, neix el Moviment Indígena Lenca Independent de La Paz (MILPAH). Pineda participa en la fundació d'aquesta organització, de la qual és actualment secretària d'actes i acords. Des del MILPAH, l'activista denuncia la manca de consultes prèvies, lliures i informades amb relació als projectes que afecten el seu territori, tal com estableix el Conveni 169 de l'Organització Internacional del Treball (OIT).

Durant tres anys i mig, Pineda va integrar la Comissió Ciutadana de Transparència de la municipalitat de San José. La seva participació en aquest organisme va finalitzar l'any 2018 i ara forma part del Comitè de la Dona de la Xarxa Societat Civil (RSC), un espai municipal de coordinació de diferents actors comunitaris.

Des de fa un any les dones que formen part de MILPAH han fundat MURILPAH Mujeres Referentes Indígenas Lencas de La Paz per obrir més espais de participació activa a les dones. Creuen que si no assumim el valor dels serveis que ens ofereixen els ecosistemes, la necessitat de gestionar correctament els recursos naturals i el fet que vivim en un planeta amb recursos finits ens veurem abocats a una crisi cada cop més gran a les que els posarem el nom de sanitàries, climàtiques o migratòries, però que tenen com a element comú un problema sistèmic.

“En edicions anteriors de les Ciutats Defensores dels Drets Humans, els testimonis dels activistes hondurenys Patricio Vindel i Sandra Zambrano han exposat amb cruesa l'abast d'aquesta violència. En tots dos casos, el compromís amb els drets del col·lectiu LGTB+ ha tingut un preu elevat. Ara, aquesta nova participació de la Margarita Pineda, com l'assassinat de la Berta Cáceres, posa altres camps de lluita sobre la taula: la defensa del medi ambient i la dels drets dels pobles indígenes. A Honduras, tots dos van de la mà.”

HONDURES: QUAN LA IMPUNITAT ÉS LA NORMA

La matinada del 2 al 3 de març de 2016 l'activista hondurenys Berta Cáceres va ser assassinada a sang freda a casa seva. Tenia 44 anys, i tant ella com la seva comunitat sabien que la seva vida corria perill. El seu lideratge en defensa del medi ambient i, concretament, contra la presa d'Agua Zarca, l'havia col·locat en el punt de mira.

L'assassinat de Cáceres va tenir una amplíssima repercussió internacional. L'activista, guanyadora l'any 2015 del Premi Goldman (considerat l'equivalent al Nobel ambiental), era coneguda arreu del món.

Aquest mes d'abril s'està duent a terme el judici contra David Castillo, coautor de l'assassinat de Berta Cáceres. Si bé és cert que hi ha hagut avenços en la investigació –per exemple, s'ha empresonat un alt càrrec de DESA, l'empresa constructora de la presa contra la qual lluitava Cáceres–, encara queda un llarg camí per recórrer en la recerca de justícia per aquest assassinat.

Hondures és un país amb nivells alarmants d'impunitat. Diversos informes citats pel Relator especial de les Nacions Unides sobre la situació dels defensors i defensores dels drets humans, Michel Forst, revelen que el 97% dels crims comesos contra defensors i defensores a Honduras continuen sense resoldre's. Forst, que va ser de visita oficial al país entre el 29 d'abril i el 12 de maig de 2018, va alertar en la seva declaració de final de missió, de l'efecte multiplicador d'aquesta impunitat. La falta de rendició de comptes, va advertir el relator, alimenta encara més les agressions i els atacs contra defensores i defensors.

En edicions anteriors de les Ciutats Defensores dels Drets Humans, els testimonis dels activistes hondurenys Patricio Vindel i Sandra Zambrano han exposat amb cruesa l'abast d'aquesta violència. En tots dos casos, el compromís amb els drets del col·lectiu LGTB+ ha tingut un preu elevat. Ara, la visita de la Margarita Pineda, com l'assassinat de la Berta Cáceres, posa altres camps de lluita sobre la taula: la defensa del medi ambient i la dels drets dels pobles indígenes. A Honduras, tots dos van de la mà.

EL PAÍS MÉS PERILLÓS PER DEFENSAR EL PLANETA

El gener del 2017, l'ONG internacional Global Witness va publicar l'informe Honduras: el lloc més perillós per defensar el planeta. “No hi ha cap lloc del planeta en què sigui més probable morir assassinat per protestar contra l'espoli de terra i la destrucció del món natural”, deia l'estudi, que comptabilitzava 123 assassinats d'activistes de la terra i el medi ambient des del cop d'Estat del 2009 al país centreamericà.

La investigació de Global Witness posava el focus en “les forces polítiques i econòmiques que fomenten aquesta massacre”. En aquest sentit, l'ONG assegurava que les institucions estatals d'Hondures, el sistema judicial, l'exèrcit o les forces policials s'utilitzen sovint en benefici de determinades empreses i persones. La manca de voluntat política, una corrupció endèmica i una influència excessiva de les elits són, segons l'organització, factors determinants de desprotecció per a les defensores i defensors.

Després del cop d'Estat de 2009, els projectes extractius, agroindustrials i energètics han esdevingut un dels pilars de l'estratègia de creixement econòmic d'Hondures. L'aposta ha implicat la reactivació de concessions mineres, la privatització de recursos hídrics i la reducció de controls ambientals, entre altres. I en aquest procés de consolidació d'un model econòmic abusiu i depredador, la comunitat internacional ha estat còmplice. Diversos projectes controvertits han rebut suport econòmic d'institucions financeres internacionals i, a la vegada, el govern d'Hondures s'ha beneficiat d'ajuda exterior, especialment dels Estats Units.

La greu crisi política i social que viu el país, fa difícil imaginar un futur optimista per a Honduras. No obstant això, una “societat civil valenta, activa, vibrant i compromesa”, en paraules de Michel Forst, continua operant a tot el país. En paraules de Berta Zúñiga, filla de Berta Cáceres, “la meua mare és “una llavor” que s'ha multiplicat. I hi ha llavors que arrelen i creixen en els entorns més inhòspits. Són les més transformadores.”

LA LLUITA

El Departament de La Paz és al centre occident d'Hondures, adjacent amb El Salvador i San Jose és al centre del departament. És la zona anomenada "alta" i és aquí on està la zona productora d'aigua el Jilguero. És a partir del Cop d'Estat que deroguen el decret legislatiu que la protegia i es creen les lleis per a fer concessions del territori. L'any 2009 van fer una concessió a 40 anys l'empresa Aurora I que pertany a la diputada! Gladys Aurora Lopez i a partir d'aleshores no han parat de proliferar hidroelèctriques que contaminen les aigües, destrueixen la flora i la fauna i provoquen el desplaçament de les comunitats. Són territoris molt rics en mines i San José és just al mig de 3 hidroelèctriques. Tenim els rius contaminats i s'està perdent vida aquàtica. La lluita de MILPAH és la derogació d'aquests decrets llei i de les concessions a 50 anys.

ENTREVISTA

Quina és la tasca principal que desenvolupeu a MURILPAH?

La nostra tasca se centra en la defensa del territori i dels béns comuns que s'empara en el Conveni 169 de l'OIT. És una lluita molt desigual, ja que en l'actualitat tenim els tres poders de l'Estat segrestats sota un règim dictatorial, violador de tots els drets del poble. Hem retrocedit als anys 80 del segle passat.

Volem que es deroguin les lleis que permeten la implantació d'hidroelèctriques i l'extracció de fusta i per fer-ho estem ampliant també la base social des de San José fent feines de formació, capacitant les persones pel coneixement de lleis i decrets nacionals i internacionals i també buscant estratègies de suport legal, ja que durant la pandèmia se'ns ha limitat el moviment i no podem sortir a manifestar-nos, se'ns ha limitat el temps de reunió i el nombre de persones que podem trobar-nos. Aquest aïllament ens complica la feina de concientització del poble i de la gent.

Continuem creient que emparades en el Conveni 169 podem lluitar per la defensa dels nostres territoris, contra les hidroelèctriques i contra les noves polítiques de producció del govern d'ampliació de les fronteres agrícoles que ens estan desforestant.

Heu hagut de canviar algunes estratègies?

Sí. Ara ja no sortim tant al carrer i ens centrem en el tema legal, buscant el suport d'advocats.

Amb l'entrada en vigor del nou codi processal penal (el mes d'agost) s'està criminalitzant els defensors lencas de La Paz. És el cas de Víctor Vásquez que es troba en situació de presó preventiva. Pel simple fet de sortir a manifestar-se i protestar et poden posar a la presó.

La criminalització de persones defensores de drets humans a través de l'ús indegut del dret penal té un efecte devastador per nosaltres i també afecta les seves famílies i comunitats. De fet, l'OACNUDH (Oficina de l'alt comissionat de les Nacions Unides i Drets Humans d' Honduras s'ha adherit a les sol·licituds de les nostres relatories i reitera el compliment de les garanties del "degut procés" i fa una crida a què el poder judicial revisi les mesures cautelars i eviti ús excessiu de la presó preventiva.

Quins són els principals reptes als quals s'enfronten els defensors i defensores de drets humans que treballen al teu territori?

Són sobretot les amenaces, la discriminació, la por a morir com la Berta. Ens trobem en una situació de desprotecció, criminalització i judicialització, i som

excloses de projectes socials. Com a dones, a més, patim les conseqüències d'un sistema masculista, en tots els àmbits (polític, social, econòmic i cultural).

La situació empitjora. Lafustigació i les amenaces són les mateixes. Inclús pitjor. Aquest desembre van assassinar Felix Vázques, líder indígena i defensor del mediambient. Ho van fer a casa seva davant dels seus fills. Era el coordinador de la UTC (Unió de Treballadors del Camp) que formen part del nostre equip i grup d'organitzacions locals que ens hem unit per crear estratègies de lluita. Aquests assassinats ens volen posar la por al cos i la veritat és que ha baixat la participació de les persones al moviment.

Aprofito per dir que ara amb la COVID s'ha agreujat la situació de carència de moltes persones que no tenen assistència sanitària i els infants s'estan quedant "sense el pa del saber" per culpa de la pandèmia. El govern, mentrestant, diu que invertirà a fer funcionar hospitals, però no és cert. Hi ha massa corrupció.

Entre la pandèmia i els huracans ETA i IOTA que van arrasar amb el Valle de Sula el president Juan Orlando Hernández i els seus diputats van crear noves lleis que emparen la creació de 14 repeses hidroelèctriques que, segons ells, evitaran que mai més hi hagi inundacions al país.

A aquestes preocupacions se suma la implementació de la primera Ciutat Model

Sí, la població de Roatán, Islas de la Bahía, estan en alerta arran de la instal·lació de la primera "Zona de Empleo y Desarrollo" (ZEDE), en el territori insular sota l'argument de la creació de feines i enfortiment de l'economia a través de més de 500 milions de dòlars en inversió estrangera.

És una estupidesa de les més grans d'aquest president que ha entregat les illes (úniques al món i reserva mundial, on tenim els esculls de corall) i ho ha venut a l'estranger. I per aquestes lluites tenim companys desapareguts, com els 5 companys Garífunes líders comunitaris dels quals fa un any que no en sabem res. I com ells, molts d'altres assassinats. I no es fa justícia

El Relator especial de les Nacions Unides sobre la situació de defensors i defensores dels drets humans va visitar Hondures.

Sí, Michel Forst va ser amb nosaltres aquí a La Paz. Va poder palpar la nostra realitat, l'impacte de les accions del govern en els pobles indígenes empobrits, els efectes de les mesures neoliberals, la ingovernabilitat, la criminalització de la protesta social. Va conèixer casos de morts a mans de la policia militar, feminicidis, persones desaparegudes, persones empresonades i processades per la defensa de la terra... i assassinades també.

El poder polític està cada cop més entregat al sistema extractiu internacional.

S'està destruint el bosc a les comunitats del departament de La Paz, principalment a Maracala, s'està acabant amb espècies completes. Continua la tala i la desforestació en particular als boscos i el deteriorament ambiental està contaminant les aigües, degradant la terra, l'augment de malalties respiratòries.

REYNALDO DOMÍNGUEZ

HONDURES

Forma part del Comitè Municipal de Defensa dels Béns Comuns i Públics de Tocoa (CMDBCP), dels quals n'hi ha 8 que estan empresonats, per defensar l'aigua i el medi ambient, en contra de les mineres. Domínguez ha nascut i crescut a la comunitat de Guapinol que s'ha rebel·lat contra la concessió d'una mina d'òxid de ferro al Parc Nacional "Montaña de Botaderos Carlos Escaleras. "Aquest projecte extractivista ens ha vingut a treure'ns la pau", comenta.

Des de 1987 està implicat a la lluita per la defensa del territori. Va començar a fer treball social amb indígenes i camperols sobretot a Guapinol. Quan comença a veure que l'aigua dels rius de la zona comença a estar en perill el seu activisme s'accentua "l'aigua és com la mare que ens alimenta. Quan ens l'embruten és com si ens estiguessin tocant la nostra mare".

L'any 2018 la vida de Domínguez i dels habitants de Guapinol va fer un gir inesperat: l'empresa Inversiones Los Pinares va començar a construir una carretera per accedir a la muntanya de Botaderos. A conseqüència de les obres, l'aigua del riu Guapinol va sedimentar-se i la comunitat no la va poder utilitzar durant 7 mesos. L'aigua era fang.

Domínguez és el president de la Junta de l'Aigua de Guapinol i part del Comitè Municipal per a la Defensa dels Béns Comuns i Públics (CMDBCP). Fa 34 anys que impulsa projectes de desenvolupament comunitari a través dels quals s'han creat petites empreses locals: "per això ens fa tant mal que el govern, que no ha fet res pel desenvolupament comunitari de la regió ens vingui amb aquest projecte i ens "molesti d'aquesta manera. Està bé que el govern no ens "doni" però que almenys, no ens tregui la Pau i que no ens llevi un dret elemental com és l'aigua".

DEFENSORS DE L'AIGUA DE GUAPINOL

Segons Global Witness, Hondures segueix sent un dels països més mortífers del món per als defensors i defensores de la terra i els drets ambientals. A més d'estar exposades a un elevat nivell de violència (que inclou amenaces, intimidació i assassinats, així com campanyes d'estigmatització i desprestigi a les xarxes socials), moltes d'aquestes persones són objecte de processos judicials infundats i concebuts per intimidar-, fustigar-i obstaculitzar la seva feina de drets humans.

El Comitè Municipal per a la Defensa dels Béns Comuns i Públics (CMDBCP) de Tocoa, al nord d'Hondures, està integrat per diverses organitzacions que defensen la terra i els drets ambientals, com els Comitès Ambientals de Sector Sant Pedro (13 comunitats), el Comitè Sector Abissínia (14 comunitats), el Comitè Ambiental de la Comunitat de Guapinol, grups camperols i les organitzacions Coordinadora d'organitzacions Populares de l'Aguán (COPA) i la Fundació Sant Alonso Rodríguez (FSAR) i Parròquia San Isidro de Tocoa. El projecte miner està impulsat per Inversiones Los Pinares, anteriorment Emco Mining. Se situa en una zona protegida des de 2011 i retallada l'any següent per acomodar-hi l'exploració minera d'Emco. Es tem que la construcció i la posada en marxa de la mina afecti greument l'entorn i els rius de la zona; concretament, els rius San Pedro i Guapinol.

El CMDBCP explica que, en el marc de tot el procediment, el Ministeri Públic i el poder judicial s'han posicionat a favor de l'empresa minera i han facilitat la criminalització dels activistes, tant dels vuit que estan actualment empresonats com de cinc dirigents més sobre els quals pesa una interlocutòria de processament. Per aquest

motiu se'ls considera perseguits polítics.

Les acusacions contra les persones defensores de l'aigua de Guapinol s'emmarquen en un patró generalitzat de criminalització, violència i repressió contra activistes mediambientals a Hondures. L'assassinat de Berta Cáceres n'és un dels casos més coneguts. De fet, el nom del Parc Natural "Montaña de Botaderos Carlos Escaleras" recorda un altre activista assassinat als anys noranta, també defensor de la terra i opositor a un projecte de palma africana al mateix territori on ara batalla el CMDBCP. Si bé s'arrossegueu des de fa dècades, els conflictes ambientals s'han aguditzat a Hondures des del cop d'Estat de 2009, que va expulsar del poder l'aleshores president Manuel Zelaya.

ENTREVISTA

Que passaria si comencés a funcionar la mina?

Si el projecte comences, hauríem de marxar. Passaria com amb la mina San Martín, a la regió de la Valle de Siria, per exemple, que va operar entre 2000 a 2009 i produïa alts nivells de cianur, arsènic i mercuri afectant les comunitats veïnes. El projecte afectarà també el riu que passa per la comunitat que ja va estar sedimentat durant set mesos i es contaminaria l'aigua.

De fet hi ha ja 6 sol·licituds d'empreses explotadores a la zona protegida que podrien destruir el municipi i contaminar les 35 fonts d'aigua que neixen al parc. Vivim amb por cada dia mirant des de lluny, l'obra en construcció.

Quan va començar la repressió?

L'agost de 2018 vam plantar-nos per bloquejar la carretera que s'estava construint i que va provocar la sedimentació de l'aigua. Vam establir el "campament de Guapinol" per protestar pacíficament contra la concessió i explotació minera de la zona nucli de l'àrea protegida on es troben les fonts d'aigua de

les que depèn la nostra supervivència. Vam ser-hi dos mesos i ens van desallotjar.

Es van presentar càrrecs contra vuit activistes que es troben en presó preventiva des del mes de setembre de 2019 i que són membres del CMDBCP. Però el codi penal hondureny no preveu presó preventiva per als delictes dels quals s'acusa els vuit companys i per tant denunciem que hi ha hagut una "clara violació del degut procés".

La lluita està criminalitzant la població. Tenim ja 32 habitants acusats de 8 delictes, entre els quals, associació il·lícita, per oposar-se a la instal·lació de l'empresa. Tenim encara 8 defensors presos.

Com acabar amb la connivència entre empresa i govern?

És una de les coses més evidents i la més difícil d'erradicar. M'agradaria que s'unissin totes les lluites en contra de la mineria al nostre territori per acabar amb l'extractivisme a les nostres comunitats i amb el que s'ha instal·lat en les mateixes instàncies de govern.

El dia internacional de la mare terra vam fer una concentració pacífica davant les instal·lacions de Inversiones Los Pinares exigint que l'Estat protegeixi les fonts d'aigua.

Quines són les vostres exigències?

Exigim el nostre dret a una aigua neta, la fi de la mineria i l'alliberament dels defensors detinguts que encara són en presó preventiva des de fa més de quinze mesos.

Guapinol és una comunitat amb un desenvolupament extraordinari gràcies a la mateixa comunitat. Jo no vull ser desplaçat d'aquí, per això lluitem. Aquí som feliços. Treballadors, productors de la nostra pròpia alimentació. La lluita va més enllà de la defensa de la vida, es tracta de deixar als nostres fills i als nostres néts un entorn on puguin ser feliços i un ambient sa.

CZARINA MUSNI

FILIPINES

Musni és originària de l'illa de Mindanao on exerceix d'advocada i de defensora de drets humans. Al seu país la seva feina i el seu activisme són etiquetats com a actes terroristes:

“quan defenses els pobles indígenes, quan defenses els agricultors, quan demanes la fi del conflicte armat, quan demanes converses de pau, quan es demanen responsabilitats, quan es demanen drets bàsics, se t'etiqueta com a membre d'una organització que l'Estat ha qualificat de grup terrorista a través del procés de l'etiquetatge vermell”. La Czarina ha estat etiquetada més d'una vegada i sap que la seva vida corre perill.

L'advocada i activista centra la seva feina en la defensa de les persones més vulnerabilitzades: acompanya les comunitats indígenes locals en la defensa de les seves terres en enfront de les empreses que es dediquen a indústries extractives. Les seves defenses es contraposen sempre als grans interessos de les empreses i als del govern.

Forma part de l'organització National Union of Peoples' Lawyers (NUPL), i de la seva organització afiliada a Mindanao Union Peoples' Lawyers in Mindanao (UPLM), d'on és secretària general.

Ambdues entitats presten serveis legals gratuïts a les víctimes de violacions de drets humans. Musni també forma part de Karapatan, una aliança nacional que treballa per a la promoció i la protecció dels drets als sectors marginats i oprimits de la societat filipina.

Segons l'informe del Consell de Drets Humans 2020 sobre Filipines, a Filipines hi ha enormes barreres per accedir a la justícia per això la tasca de NUPL és essencial sobretot per les minories i dels grups marginats.

Per la seva feina com a advocada defensora i la seva implicació amb la comunitat indígena, ha rebut amenaces, persecucions i assetjament; i s'ha situat entre els focs creuats de l'exèrcit, de la policia i d'assassins a sou. Arran d'aquesta situació, va haver de marxar del país.

El setembre del 2020 va rebre 3 mesos de protecció internacional als Països Baixos, a través de l'organització Justice and Peace, però el retorn a Filipines a finals de desembre no va ser possible a causa de la situació d'alt risc en la qual encara es troben les persones defensores de drets humans a Filipines, especialment advocats i advocades.

L'illa de Mindanao pateix un conflicte derivat de la presència històrica de guerrilles i moviments armats, i la pràctica d'abusos comesos per les forces armades del país ha estat una constant denunciada per diverses organitzacions de drets humans.

L'administració del president Duterte ha tractat severament la dissidència: qualsevol crítica a les polítiques governamentals i a les accions policials o militars. Com a resultat, el país ha vist augmentar els assassinats i les detencions arbitràries de defensors dels drets humans, advocats i periodistes.

El procés es coneix com a etiquetatge vermell (Red Tagging). Distribueixen volants de forma anònima on identifiquen una persona com a enemiga de l'estat. Hi surt la seva foto i informació personal, juntament amb el seu vincle (fictici) amb algun grup armat o rebel. El missatge a l'individu "etiquetat" és clar: pareu de fer la vostra feina o us arrestaran per càrrecs superiors o acabareu sent víctima d'un assassí a sou.

A més, les polítiques del govern de Duterte, sota el pretext de l'anomenada 'guerra contra les drogues', han institucionalitzat les persecucions a qualsevol dissidència i sobretot en contra de les poblacions més empobrides i vulnerabilitzades, i també d'aquelles persones que les defenseu. El juliol de 2020, el govern va adoptar, sense debat parlamentari ni vot, la 'Llei Antiterrorista de 2020', que permet catalogar de "terrorisme" qualsevol protesta contra el govern, i permet detencions sense ordre judicial.

A Filipines, la tasca de l'advocacia i la defensoria de drets humans es troba en una situació especialment crítica. L'Oficina de Drets Humans de l'ONU va documentar almenys 248 casos de defensors i defensores dels drets humans, professionals de l'advocacia, periodistes i sindicalistes assassinats en relació amb la seva feina entre 2015 i 2019 a Filipines. A més, El Consell de Drets Humans de l'ONU ha adoptat recentment una resolució que expressa una gran preocupació per la situació dels drets humans a Filipines. En particular, pel que fa a les denúncies de matances extrajudicials i violacions dirigides a crítics i defensors dels drets humans, inclosos els advocats. "Avui, ser advocat d'indefensos et converteix en un objectiu", va respondre Edre U. Olalia, president de la Unió Nacional d'Advocats de Pobles.

ENTREVISTA

Una resolució del Consell de drets humans de l'ONU sol·licita a l'Alt Comissionat per als Drets Humans que proporcioni un informe detallat sobre la situació dels drets humans a Filipines. Què hauria de figurar en aquest informe?

Acol·lim amb satisfacció la resolució de les Nacions Unides per investigar els assassinats desenfrenats i nombrosos a Filipines, així com els incidents de matances extrajudicials d'activistes, líders de camperols i pobles indígenes i defensors dels drets humans. Això mostraria al món com el règim utilitza la força, el poder i la influència bruta per silenciar els seus detractors.

És crucial posar en context la situació política i econòmica abans i durant l'administració de Duterte per entendre el que realment està passant. Respecte a la Guerra contra les Drogues cal que siguem conscients que les víctimes són els venedors ambulants, els que venen paquets de drogues en petites quantitats i que provenen dels més pobres dels pobres. Els senyors de la droga, els proveïdors i els financers mai no són atrapats. Per tant, de facto és una guerra contra els pobres filipins.

L'informe també hauria de deixar clar per què hi ha activistes i per què lluiten. Per exemple, per què els camperols i els pobles indígenes marxen al carrer i fan una concentració davant les agències governamentals i les empreses privades? Per què els camperols són privats de terra per part de les empreses agràries multinacionals? Per què els pobles indígenes només volen exercir el seu dret a l'autodeterminació en els seus dominis ancestrals i protegir-los de les agressions al desenvolupament com la mineria, les preses, l'ecoturisme i les plantacions corporatives? Per què es reuneixen els treballadors per obtenir un augment salarial global i unes condicions laborals humanes?

El seu activisme és arreu

És impossible que no sigui arreu tenint en compte el context. Crec que els pobles indígenes haurien de ser respectats per l'exercici del seu dret a l'autodeterminació, que no siguin assassinats si diuen que no a un projecte miner; que els pobres de les ciutats rebin un refugi adequat i que els joves rebin un habitatge assequible i una educació de qualitat. Si realment volem protegir el medi ambient, hem de defensar les persones que defenseu les muntanyes. No?

Us ataquen directament, a les advocades.

Sí. I en tenim les xifres. En un informe que vam realitzar el passat 23 d'abril per presentar al Tribunal Suprem de Filipines sobre 'atacs contra advocats, fiscals i jutges vam registrar almenys 176 atacs prima facie relacionats amb la professió o la feina contra advocats i jutges només entre gener del 2011 i fins al 22 d'abril del 2021. En aquest període hi va haver almenys 73 assassinats i 104 incidents relacionats amb altres formes d'atac, amb 145 advocats, fiscals i jutges.

També observem que el 91% dels atacs de denúncia van ser contra la nostra organització (NUPL). El nombre més alt d'atacs es va registrar el 2019, amb almenys 39 incidents.

I continues amb la feina tot i els riscos i les amenaces.

Si, però perquè crec que val la pena, que alguna cosa de bo portarà, no només per a mi, sinó per a les comunitats a les quals serveixo, per al poble filipí, per al món. Vull viure molts anys, però si em maten a causa del que faig, potser aquest és el meu destí. Vull que la meua feina segueixi influenciant més persones perquè facin treballs en pro dels drets humans o facin costat a altres advocats quan estiguin en risc.

Com a advocats, ens enfrontem a constants amenaces i denúncies pels casos de drets humans que tractem. A causa de les seves demandes, els nostres clients són etiquetats com a "terroristes", com a "comunistes" o com a "enemics de l'Estat". I nosaltres també, els seus advocats. Però prenem aquestes marques com a insígnies de valor, ja que estem amb i per a les masses filipines que demanen justícia i igualtat. "No ens intimidarem. No defallirem. Sortirem i defensarem els nostres clients. Fins i tot si ho hem de fer fins a la mort".

Com afecta aquesta total vigilància cap a vosaltres a la feina de jutges, fiscals i advocats?

Ens fan campanyes de difamació, vigilància, assetjament i, pitjor encara, assassinen els nostres col·legues. En les nostres audiències, observem

persones sospitoses fent fotos i notes i mirant-nos atentament. Pel que fa als jutges i fiscals, també tenen la sensació de ser 'vigilats' sobre com gestionen els nostres casos, cosa que afecta moltíssim la manera de fer la seva feina. Fa poc vam perdre un company, Benjamin Ramon, tenia 56 anys i era pare de tres fills. La seva filla s'ha convertit recentment en advocada i s'ha compromès a continuar amb el llegat del seu pare i defensar els pobres i els oprimits. Saber que Ben Ramon va ser assassinat per fer la seva feina ens provoca alarma i preocupació. Però la seva mort també il·lumina les nostres brúixoles morals a l'hora de decidir quines batalles hem de lliurar. I decidim lliurar aquestes batalles contra l'opressió, la repressió i la injustícia.

La teua professió és el teu activisme i la teua vida.

Sens dubte. El jurament que vam fer com a advocats és defensar la justícia, defensar la igualtat. A la Facultat de Dret ens van ensenyar que amb això no guanyarem diners, que no és negoci, que no té ànim de lucre. La llei ens crida a servir per a la igualtat, per a la justícia i tots aquests ideals en una societat pacífica. I crec que no són només ideals, no només principis, sinó també des d'un punt de vista moral i espiritual que intentem convocar els advocats perquè s'uneixin a les nostres files, defensin la professió, defensin la gent, perquè aquesta és l'essència de la nostra feina i de la vida.

És mare, Indígena Maia Kiché, Defensora de Drets Humans i de la Mare Terra. Viu a la costa Sud de Guatemala, una àrea rodejada de monocultius que s'ha generat arran de la implementació dels projectes d'acaparament de terres. És integrant de la direcció política nacional del moviment social Comité de desarrollo campesino CODECA i s'encarrega de coordinar la lluita pels drets laborals.

Va publicar una investigació sobre condicions laborals agrícoles que va deixar en evidència el nivell de sobre explotació laboral i semi esclavatge de les famílies treballadores en les finques agrícoles. A partir d'aquí van començar amb força les amenaces a l'organització i als seus membres.

Vay es Responsable de l'Escola itinerant de formació sociopolítica, Drets Humans i Drets Col·lectius dels Pobles Indígenes i forma part també d'un equip de treball que està sistematitzant aportacions que es fan des d'assemblees comunitàries amb l'objectiu d'avançar en un procés d'Assemblea Constituent Popular i Plurinacional a Guatemala, per a la construcció de l'Estat Plurinacional i el Bon Viure dels Pobles en i des dels territoris.

Ha estat víctima d'atacs directes i ara és a Bilbao en un programa de protecció de defensores. És aquí per fer una feina de denúncia de la repressió que hi ha a Guatemala contra CODECA, visibilitzar les lluites del moviment i fer relacions i aliances amb altres organitzacions. Des de Bilbao exposa que no és només a ella a la que ataquen sino a diverses persones del moviment que també són víctimes de repressió.

CODECA va néixer el 1992 per lluitar pels Drets a la Terra i els drets laborals. Va ser fundat per 17 persones indígenes i camperoles que no havien tingut accés a l'educació. Actualment compta amb estructures organitzatives a tot el país i amb capacitat de mobilització a nivell nacional.

Després de la firma dels acords de Pau a Guatemala CODECA va treballar en l'exhumació de cementiris clandestins on l'Exèrcit va enterrar a persones, famílies i comunitats que van ser massacrades durant la guerra acusades de ser aliades de la guerrilla. Es va aconseguir l'exhumació de restes humanes a dos municipis de la Costa Sud de Guatemala, un d'ells va ser l'assentament d'un destacament militar durant el conflicte armat intern.

A més de la lluita pels drets a la terra, els drets laborals, els drets humans, els drets col·lectius dels Pobles Indígenes, la defensa de la Mare Terra, la defensa l'aigua i el territori des de CODECA treballen també per l'exigència de la nacionalització dels béns i serveis privatitzats.

Arran de les seves lluites, els membres de CODECA han estat víctimes d'una permanent difamació, estigmatització i persecució penal, atacs i assassinat massius de dirigents. De fet el 2014, l'aleshores president Otto Pérez Molina (avui empresonat per corrupció) va crear una fiscalia anomenada "Fiscalia contra el furt d'Energia Elèctrica". Aquesta unitat d'investigació s'ha usat com a instrument de persecució als membres de CODECA.

El 2018 l'aleshores president Jimmy Morales va enviar novament un missatge d'odi contra el moviment. Va dir que CODECA és una organització criminal que amb les seves accions promou desestabilitzar la nació i generar pèrdues a l'economia. Una setmana després d'aquesta declaració del govern central va iniciar una onada d'assassinats massius. En els últims dos anys van assassinar a 20 dirigents de CODECA, l'últim va ser l'11 d'abril de 2021.

ENTREVISTA

Quan van començar les amenaces més intenses?

La repressió es va aguditzar quan vam començar a demanar públicament la nacionalització de tots els béns i serveis privatitzats. Va ser l'any 2012 quan des de les assemblees comunitàries vam arribar a la conclusió que calia lluitar per ser subjectes de drets i posicionar a la Mare Terra com subjecte de drets i lluitar per canvis estructurals a Guatemala.

Feu un gir des de la vostra fundació?

Vam adonar-nos que quan ens vam constituir vam lluitar pel dret a la terra i els drets laborals, però que no havíem aconseguit res perquè, tot i que vam recuperar algunes terres per les famílies camperoles després dels Acords de pau, es va evidenciar que el problema agrari era un dels motius principals pel conflicte. Es va establir un mercat de la Terra que no responia als interessos de les grans majories i de la població més pobre sinó que va ser un mercat on van guanyar els grans terratinents que van tenir l'oportunitat de vendre les seves terres fèrtils a preus molt elevats.

També va guanyar el sistema bancari perquè quan compraven una terra el sistema donava un préstec, les famílies adquirien les terres i es quedaven pagant la terra per 20, 30 i fins a 40 anys. De forma indirecta es van generar nous esclaus.

Nous esclaus?

Si, perquè als camperols els van donar terres, les més damnificades i les que menys produïen i no els van donar acompanyament tècnic, ni els van ajudar amb eines pel cultiu ni donar suport per la comercialització. Només se'ls va donar terra.

Les famílies s'endeutaven i per aconseguir diners començaren a treballar a les finques dels grans terratinents o migraven als Estats Units per poder pagar els deutes, perquè si no pagaven, els treien de les seves terres.

Vam veure clar que la lluita per separat per l'accés a la terra i els drets laborals no avançava perquè hi ha un sistema darrere que no respon als nostres interessos.

Es tracta la terra com una mercaderia

Ens vam adonar que en aquesta lluita per la terra també estàvem cosificant la mare terra perquè nosaltres també volíem tenir dret a la terra, com si la terra li pertanyés a la humanitat. Vam veure que no volíem entrar a la lògica del mercat, que és una lògica de "mort".

Vam arribar a la conclusió que la nostra lluita ha de ser per posicionar-nos a nosaltres com a subjectes de dret i posicionar a la mare terra com a subjecte de dret.

Quan diem que tenim dret a la terra estem dient que la terra és un recurs que podem explotar. Calia canviar! I sobretot tenint en compte la situació planetària actual. La terra no és un recurs per explotar sinó la font de vida de la humanitat i la nostra lluita ha de ser per defensar la mare terra, per cuidar-la i per promoure la seva regeneració. És per això que a partir del 2012 la nostra lluita comença a ser per ser subjectes de dret i defensar la mare terra com a subjecte de dret.

Com ho va fer?

Vam començar el procés de l'Assemblea Constituent Popular i Plurinacional. El president d'aleshores, Otto Pérez Molina volia començar una sèrie de reformes a la constitució que volien consolidar més el sistema neoliberal i els ha suposat desenvolupament. Aleshores vam començar a sortir al carrer dient no a les reformes.

I com va ser la resposta?

Sempre vam ser un moviment rural i amb poca capacitat d'arribar als mitjans. Poca gent ens feia cas fins que vam fer un informe sobre les condicions d'explotació laboral al camp, a les finques agrícoles, que evidenciava com creixia a Guatemala l'acaparament de terres sobretot dels indígenes sucres.

Quan va sortir l'informe ens van començar a dir que CODECA era una organització que estava en contra del desenvolupament i la inversió privada i el govern va començar una campanya de difamació en contra nostra.

El president ens va acusar de robar energia elèctrica i va crear una fiscalia especial que es diu "fiscalia contra el hurto de ruidos electricos" que s'ha dedicat a perseguir companys nostres. No té res a veure amb l'energia elèctrica, simplement és l'argument per perseguir-nos i criminalitzar-nos. Han iniciat processos contra més de 3000 defensors de la nostra organització. Només 3 casos han finalitzat i 2 han estat absolts. Una companya ha estat condemnada per un suposat robatori d'unes alicates a un membre d'aquesta fiscalia especial quan el que realment va passar és que la va atacar i ella va usar els alicates per defensar-se.

No han parat els atacs directes i els segrestos exprés i com que veuen que les lluites de CODECA no paren, han començat amb els assassinats i és per això que estic aquí refugiada.

Com es lluita contra aquesta repressió?

Explicant a tot arreu que no som delinqüents intentant desfer aquest estigma i continuant amb la nostra lluita principal: exigir la construcció d'un Estat Plurinacional a Guatemala, mitjançant un procés d'Assemblea Constituent Popular i Plurinacional per al Bon Viure dels pobles i aglutinant les Resistències comunitàries per exigir la nacionalització de Tots els Béns i serveis privatitzats.

RUTH MUMBI

KENIA

“Quan veig una injustícia, no puc quedar-me parada. Alguna cosa, una convicció dins meu em mou. Penso: “de cap de les maneres” i sento que m’he d’aixecar i lluitar contra aquella injustícia perquè la societat pugui saber com s’han de fer les coses i que el sistema també en sigui conscient”

Activista de drets humans keniana i defensora dels drets de les dones, especialment de les dones que viuen en situacions de vulnerabilitat als barris marginals de Nairobi. Ruth mateixa va néixer i continua vivint a Kiamaiko situat a Mathare, el segon suburbi més gran de Nairobi.

Fundadora i actual coordinadora de Bunge La Wamama Mashinani (Parlament de les dones), moviment popular que duu a terme campanyes per la justícia social i la rendició de comptes a diferents parts de Kènia. Aquest moviment també dona veu a les dones, les informa dels seus drets i lluita per millorar les condicions de feina, especialment, de les empleades domèstiques; promou l'accés a la salut i sobretot treballa per garantir els drets reproductius de la dona. També es dediquen a fomentar l'educació i a facilitar l'accés a la justícia. Mumbi és també impulsora de Waremba Ni Yes, moviment de dones joves de Kènia que s'organitza per promoure els drets garantits a la Constitució.

A causa del seu activisme, Ruth Mumbi pateix intimidacions i amenaces i al 2011 la policia keniana la va colpejar i detenir acusada d' "incitació a la violència" arran de la seva participació en una manifestació pacífica en protesta de l'alt nombre de morts de dones embarassades a la sala de maternitat de Huruma, un dels majors suburbis de Nairobi.

El 2014 va ser una dels 6 finalistes d'entre els 90 candidats al Premi 2013 Defensors de Drets Humans en Risc de l'organització Frontline Defenders.

LA VIDA ALS ASSENTAMENTS URBANS DE NAIROBI: ON ÉS EL DRET A UNA VIDA DIGNA?

Més de la meitat de la població mundial viu a les ciutats i una quarta part als assentaments urbans, però si parlem de l'Àfrica aquesta xifra supera el 60% de la població. A Nairobi concretament, tot i que no hi ha xifres oficials, es calcula que gran part de la població, entre el 60 i el 70%, viu en els assentaments informals.

La vida en aquests barris marginals és molt precària i la majoria de la població viu en una situació de pobresa extrema. Un dels principals drets vulnerats és el dret a l'habitatge. La densitat de població en aquestes zones és extremadament elevada; les cases estan fetes de plàstics, fusta, metalls o d'altres materials poc sòlids i, per tant, són molt inestables. A això, se suma que la majoria d'habitants no són propietaris de les seves cases ni del terreny, fet que els situa en una posició de gran vulnerabilitat davant un possible desallotjament forçós, com ja s'ha donat el cas anteriorment, per exemple, amb l'assentament de Deep Sea (Nairobi). Els residents de Deep Sea viuen amb el constant temor de ser desallotjats perquè una empresa privada reclama la propietat del terreny i vol urbanitzar-lo. L'empresa ja ha intentat prèviament expulsar-los derroçant i incendiant les seves cases. Al 2011, per exemple, es va produir un gran incendi que va destruir entre el 80 i el 90% de les cases afectant a gairebé 10.000 persones.

L'accés a l'aigua neta i al sanejament és un altre dels grans problemes que han d'afrontar els habitants dels assentaments urbans. Per regla general, els pocs accessos a l'aigua de què disposen estan contaminats i suposa, per tant, una de les principals fonts de malalties. A aquesta situació de més vulnerabilitat se suma la manca de centres de salut, doncs, no n'hi ha suficients i sovint estan situats a quilòmetres de distància, fet que els impedeix molts cops arribar-hi.

L'educació també és una de les grans mancances, solen haver-hi poques escoles públiques pel gran nombre de nens que viuen als suburbis i la majoria no disposa dels recursos per pagar el material i, menys, una escola privada. La desocupació també sol ser una de les problemàtiques. A més, tot i tenir treball, per regla general solen ser feines informals que no garanteixen una seguretat laboral ni uns ingressos suficients. Segons la UNESCO la majoria guanya menys d'1,25 dòlars al dia.

Els drets humans són universals, indivisibles i interdependents. Per tant, la vulneració del dret a l'habitatge, a l'aigua i al sanejament, a la salut, a l'educació, al treball, a la seguretat de la persona, entre d'altres drets vulnerats als suburbis, suposa la violació del dret a una vida digna o, tal i com està recollit a l'article 1 de la Declaració Universal de Drets Humans Emergents, "Dret a l'existència en condicions de dignitat".

El rol de la dona en el desenvolupament i en la reducció de la pobresa

La dona és més vulnerable a la pobresa, de fet el 70% dels pobres al món són dones. Malgrat això, tal i com demostra l'informe de 2014 de les Nacions Unides sobre el paper de les dones en el desenvolupament, la dona juga un rol clau en el desenvolupament sostenible i a l'hora de reduir la pobresa.

D'una banda representen el 40% de la força laboral, malgrat que sovint les feines de la dona no estan reconegudes ni retribuïdes econòmicament.

Fomenten el desenvolupament econòmic local i la seguretat alimentària, especialment en les societats agrícoles, doncs produeixen gran part de l'alimentació. D'altra banda, s'ha demostrat que quan les dones tenen una major veu i participació en l'administració pública els recursos s'inverteixen més en salut, nutrició i accés a llocs de treball, és a dir, a un desenvolupament més humà. Un altre dels punts a favor és la capacitat d'administració i gestió econòmica de les dones que promou el desenvolupament comunitari.

Per tots aquests motius, l'informe determina que per a garantir la igualtat de gènere és imprescindible promoure les capacitats de les dones i garantir els seus drets, promoure la dona en la feina formal i reconèixer les seves feines informals i sense retribució; fomentar la participació de la dona com a actor, líder i que tingui un rol rellevant en els escenaris de presa de decisions.

Per això, la feina de Ruth Mumbi de sensibilitzar a les dones sobre els seus drets, apoderar-les i promoure la seva participació social i política és un gran pas que contribueix a fomentar el rol de la dona en el desenvolupament sostenible.

ENTREVISTA

Quin tipus de reptes has d'afrontar personalment com a defensora dels drets humans, com a dona i com a habitant de Kiamaiko?

Com a defensora dels drets humans i com a dona que viu en un assentament urbà on la gran majoria viu en condicions de pobresa extrema, i en una zona on conviuen diferents comunitats que han emigrat des de diferents parts del país amb les seves creences i pràctiques culturals que situen a la dona com a ciutadà de segona classe, s'espera que romangui asseguda mirant mentre els homes prenen les decisions. Per ser una dona que desa a el status quo, he estat rebutjada socialment, estigmatitzada, agredida sexualment per part de les autoritats per reivindicar un sistema fiscal just, processada injustament i discriminada per motius ètnics.

Per a mi suposa un gran repte que la comunitat tingui moltes expectatives a l'hora de que es solucionin els problemes que han d'afrontar i mirar de satisfer totes les seves necessitats, fins al punt que em veig obligada a utilitzar recursos personals. Malgrat això, els recursos segueixen sent insuficients per a sufragar aquestes necessitats.

Sovint és difícil trobar l'equilibri entre la doble responsabilitat de ser una mare soltera i una organitzadora comunitària.

Quina és la situació de la dona en els assentaments urbans de Nairobi? Quines són les necessitats més urgents per a aquestes dones i les violacions dels drets humans més freqüents?

Les dones als assentaments urbans de Nairobi continuen vivint en condicions d'extrema pobresa, fet que les situa en una posició vulnerable a la violència de gènere tant a nivell familiar com a nivell de la societat, tot això sumat a les injustícies històriques dels diferents règims. A moltes dones d'aquests barris se'ls nega l'educació i els pares o d'altres familiars les obliguen a casar-se joves per obtenir els beneficis de la dot.

Les violacions i la deshonra continuen sent una gran amenaça per a les dones i les nenes que viuen als assentaments, fets que s'accentuen per les característiques físiques del barri com carrerons estrets, desguassos oberts i àrees sense il·luminació, tot això conforma un terreny fèrtil per a les violacions i els atracaments.

D'altra banda, la violència domèstica contra la dona és flagrant en aquestes àrees.

Per què vas decidir fundar Bunge La Wamama Mashinani (el parlament de les dones)?

Volíem crear un espai per a les dones dels assentaments urbans, que es veien privades dels seus drets, perquè així poguessin participar i compartir les experiències i els reptes que havien d'afrontar. El moviment va néixer després de les eleccions presidencials, que van desencadenar unes onades de violència afectant a tot el país i, especialment, a les dones i els nens. El país va quedar dividit per grups ètnics. En aquest context BLWM va esdevenir una plataforma per a la reconciliació, doncs, va unir a les comunitats enfrontades promovent la coexistència pacífica entre els diversos grups ètnics que resideixen a la zona.

Quin tipus de canvis han aconseguit aquests moviments a la teva comunitat i a la societat keniana?

El fet d'haver creat una gran força i unir les veus de les dones de diferents regions del país. Ara mateix, les dones són molt més conscients dels seus drets que abans.

La violència policial és arreu

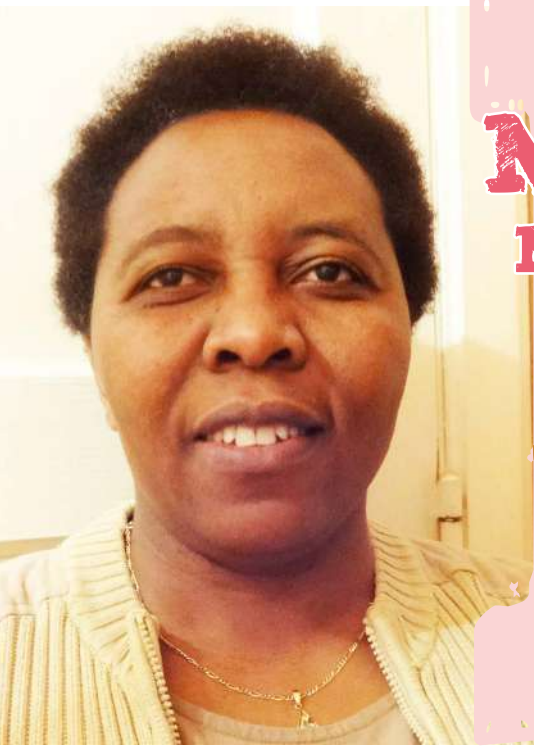
Sí. No hem deixat de denunciar la mort de Stephen Gichuru, el meu cunyat, a mans de la policia. També Chris Ndwiga, de 17 anys, va morir a causa dels trets d'agents de la policia de Kiamaiko. És per això que demanem al President de Kènia, Uhuru Kenyatta, que s'obri una investigació immediata i imparcial dels casos de Stephen Gichuru i dels altres joves que han mort a mans de la policia de Kiamaiko i que els responsables d'aquestes morts siguin

portats davant la justícia. Així mateix, instem a què es prenguin les mesures necessàries perquè en el futur no es produeixi cap cas de possible execució extrajudicial o d'ús excessiu de la força per part de les forces de policia de Kènia.

Durant la pandèmia han continuat les matances i també els desallotjaments

L'any passat Kenia va tenir molts casos de Covid, vam ser confinats. Però continuaven morint innocents civils a mans de la policia. El cas més flagrant va ser durant el desallotjament d'una família a Karobangi. Tenien tota la documentació legal que necessitaven per viure allà, però a les 3 de la matinada van venir amb tractors i van començar a demolar les cases. Com pot ser que desallotgin la gent de les seves cases en plena pandèmia? El govern ens va demanar que ens quedéssim a casa i el que va fer és aprofitar per desallotjar dones grans i nens. Això és un crim contra la humanitat! La gent està perdent les feines i també les cases i el govern està actuant amb impunitat. En temps de pandèmia quan no sabem que passarà demà, el govern et converteix en sensellar en comptes d'ajudar-te.

Volia que tothom sàpigués què passava i vaig cridar un activista defensor de drets humans que té molts seguidors a twitter i va fer un streaming. El seu vídeo va ser tendència aquí. Almenys vam poder mostrar-ho al món. Vull un país que respecti els drets humans. La solidaritat internacional ens ajuda a trencar la narrativa del govern que ens acusa de coses que no hem fet, mentre assassina les nostres famílies i desallotja gent vulnerable.

MARCELLINE NYIRANDUWAMUNGU

RUANDA

"Si no deixes a la gent parlar i expressar-se pot haver-hi una altra catàstrofe"

La Marcelline Nyiranduwamungu lluita perquè la pau, la democràcia i la llibertat d'expressió arribin un dia a la regió dels Grans Llacs. Viu a Bèlgica, amb el seu marit i els 4 fills, des de l'any 1996. El país europeu la va acollir com a refugiada de la guerra de Ruanda i l'any 2001 li va atorgar la ciutadania.

És cofundadora de la Xarxa Internacional de Dones per la Democràcia i la Pau (RifDP), entitat que treballa en el foment de la democràcia i la pau a l'Àfrica i concretament a la regió dels Grans Llacs.

L'any 2011, arran de l'empresonament de Victoire Ingabire, la principal lideressa de l'oposició política ruandesa, el RifDP va convocar el premi "Victoire Ingabire per a la Democràcia i la Pau". Es concedeix cada any pel Dia internacional dels drets de les dones a persones que treballen per la defensa dels drets humans, especialment a la Regió dels Grans Llacs. El premi porta el nom de la dona que va tornar a Rwanda, després de 16 anys d'exili, per a presentar-se com a candidata a eleccions presidencials. Ara està amenaçada pel govern del president Paul Kagame i la Xarxa treballa per visibilitzar aquest cas de repressió.

El RifDP és una organització no governamental que opera a tres països, Bèlgica, Holanda i el Canadà, i actualment està obrint una seu a França. Treballen per la defensa dels drets de la dona africana i pel seu paper en la resolució de conflictes. També pretén potenciar el lideratge de les dones en l'àmbit de la defensa dels drets humans. El RifDP es constitueix majoritàriament per la diàspora africana, i també s'ocupa de les problemàtiques derivades de la migració forçada.

La principal lluita de la Marcelline Nyiranduwamungu i de la RifDP és una Ruanda on no es vulnerin els drets humans, amb democràcia, pau i llibertat d'expressió.

l'oposició. Kagame acusa freqüentment als seus oponents de "divisionisme", o de fomentar l'odi racial. El 2011 Freedom House va assenyalar que el govern justifica restriccions a les llibertats civils com a mesura necessària per prevenir la violència ètnica. Aquestes restriccions són tan severes que fins i tot les discussions quotidianes sobre l'origen ètnic poden provocar la detenció sota acusació de divisionisme.

Les desaparicions dels dissidents polítics, així com detencions arbitràries i actes de violència, tortura i assassinats comesos per la policia són una constant a la qual se li suma l'existència de presos polítics i la inexistència de llibertat de premsa, llibertat de reunió i llibertat de religió.

Segons Reporters Sense Fronteres Ruanda ocupa el 147è lloc de 169 per la llibertat de premsa i sosté que "els periodistes de Ruanda sofreixen hostilitat permanent del seu govern i la vigilància dels serveis de seguretat". Cada cop més periodistes estan fugint del país per por a la repressió.

La Commonwealth Human Rights Initiative va emetre un informe crític sobre la situació dels drets humans a Ruanda on exhorta al govern a promulgar legislació que permeti la llibertat d'informació i "autoritzar la presència d'una oposició en les properes eleccions". L'informe conclou que la constitució de Ruanda s'utilitza com una "façana" per ocultar "la naturalesa repressiva del règim" i afirma que el país és essencialment "un exèrcit amb estat".

ENTREVISTA

Quina va ser la motivació principal per crear la Xarxa?

La Xarxa Internacional de Dones per la Democràcia i la Pau, (RifDP) va sorgir justament després d'una conferència que va tenir lloc a Barcelona l'any 2008, sobre el diàleg interruanès i el paper de les dones. Quan vam acabar la sessió vam començar a reflexionar sobre què podíem fer com a dones, tenint en compte que som les primeres víctimes de guerres lliurades injustament a tot el món i que les conseqüències dels règims extremistes, dictatorials i sanguinaris recauen primer en dones i nens.

Vam concloure que si volem posar fi a aquesta violència repetitiva i promoure la consulta i el diàleg en la resolució de conflictes i la promoció dels drets humans, les dones haurien de ser més actives i ocupar el seu lloc en els òrgans de decisió per fer sentir la seva veu. I això estem fent, a poc a poc, sobretot després de la creació de la Xarxa.

El cas de la vostra companya Victoire Ingabire Umuhoza és un exemple de la repressió flagrant al país

Si. Victoire va decidir deixar Holanda i tornar a

Ruanda per a presentar-se com a candidata a eleccions presidencials. Aquest era l'objectiu. L'abril del 2009 va renunciar a la seva feina a Europa per dedicar-se a la carrera política i preparar el retorn a la seva terra natal. Sabia que probablement aniria a la presó només trepitjar el país o que la matarien, potser fins i tot la torturarien, però de totes maneres volia fer un pas més per contribuir a la reconstrucció del seu país com a cap del seu partit polític. Va passar vuit anys a la presó i ara roman confinada a Ruanda, on Kizito Mihigo (artista que va fer una cançó crítica amb el règim) i cada cop més dels nostres amics són assassinats o empresonats pel govern de Kagame.

Ara és fora de la presó, però no pot moure's lliurement. Ha de presentar-se a l'Oficina d'Investigacions de Ruanda cada mes i no pot viatjar sense el permís del ministre de Justícia. Victoire és assetjada cada dia, i qualsevol persona que estigui al voltant seu, desapareix o la maten.

Victoire Ingabire va fer molta feina ' la comunitat de refugiats ruandesos a Europa i Amèrica del Nord

Va deixar Europa per anar cap a Ruanda el 2010. No era refugiada als Països Baixos, ja que hi va arribar amb una beca un o dos anys abans del genocidi. Els tràgics esdeveniments del 1994 la van trobar allà. Els refugiats que es dirigien cap a aquest país van trobar en Victoire una mà útil. A través de moltes associacions a les quals pertanyia, va ajudar els nouvinguts a establir-se en països on no parlaven l'idioma. Els va ajudar a passar les tasques administratives i va lluitar per trobar-los refugi, escolarització i feina. Va viatjar molt per Europa i per Amèrica del Nord per conèixer la situació dels refugiats ruandesos i va ajudar sempre que va poder. En honor a ella i a la seva tasca atorguem cada any el premi que porta el seu nom a les persones que dediquen la seva vida a la defensa dels drets humans a Ruanda.

Quines són les últimes denúncies que heu fet sobre la falta de llibertats a Ruanda?

Per exemple l'any passat, els soldats s'aprofitaven de la situació de la pandèmia i de les restriccions a la mobilitat per a segrestar dones i violar-les si les veien fora de casa durant el toc de queda. Vam denunciar-ho. Vam escriure a la secció de dones de les Nacions Unides i també a les dones del parlament del nostre país i els vam preguntar què estaven fent per les dones que estaven sent segrestades pels soldats. Ruanda és el país del món que té el percentatge més alt de dones al Parlament, però mai ens van contestar. Com que és un país dictatorial, no vam obtenir cap resposta, però sabem que ho van rebre.

Hi ha resposta per part de la comunitat internacional?

Aquest tipus de situacions són les que intentem

explicar a les Nacions Unides, a la Unió Europea, al govern de Bèlgica o a la Unió Africana perquè prenguin accions. Hem fet passos molt petits, però continuem fermes en la defensa de la pau i la democràcia.

Nosaltres hem decidit parlar sense por. Des d'aquí puc fer-ho, perquè estic fora del país. Volem pau, democràcia i llibertat a la regió dels Grans Llacs i que la comunitat internacional ens ajudi a visibilitzar que la llibertat d'expressió no és un crim! El nostre govern no entén que com més pluralitat d'idees convisquin, millors societats serem. Si no deixes a la gent parlar i expressar-se pot haver-hi una altra catàstrofe.

Des de l'any 2009 Ruanda és part de la Commonwealth, tot i que mai va ser colònia britànica, i està previst que aquest 2021 el país africà allotgi una trobada amb els caps de govern de l'organització britànica. La nostra organització està preparant documents i accions per a fer pressió als membres de la Commonwealth, visibilitzar les flagrants violacions de drets que hi ha al país i la necessitat de caminar cap a la pau i la democràcia.

MANAL TAMIMI

PALESTINA

“No deixaré de resistir a l’ocupació. Sé que hem de pagar un preu pel fet d’haver triat resistir, i que potser només és qüestió de temps que perdem algú. Però de totes maneres, no hi ha vida sota l’ocupació. Ja ho estàs perdent tot.”

La Manal Tamimi és una destacada activista palestina. Viu a Nabi Saleh, un poble d’aproximadament 600 habitants situat a Cisjordània, en territori ocupat per Israel des del 1967. El 2009, colons israelians d’un assentament proper van prendre el control d’una de les principals fonts d’aigua de la localitat. Quan això va passar, explica Tamimi, “dues terceres parts de les terres del poble ja havien estat confiscades per diferents raons”.

El 9 de desembre de 2009, els i les habitants de Nabi Saleh van organitzar la primera de les manifestacions setmanals que, avui en dia, continuen mantenint cada divendres. “La resposta israeliana és sempre brutal”, assegura Tamimi. En aquestes protestes hi juguen un paper fonamental dones com ella. “Participem en la presa de decisions sobre les protestes, els temes i les diferents activitats a l’interior i l’exterior del poble”, explica l’activista, que lamenta el “concepte erroni” que des d’occident es té de les dones musulmanes, “especialment si porten hijab”.

Tamimi ha estudiat un màster en dret internacional a la Universitat d’Al-Quds. És membre del Comitè de Coordinació de la Lluita Popular (PSCC, per les seves sigles en anglès), una organització que aglutina els Comitès de Resistència Popular de Cisjordània. Ha viatjat arreu del món per denunciar les vulneracions dels drets del poble palestí –al Líban, Itàlia, França, Espanya i els Estats Units.

La repressió l’ha tocat de prop. Ha estat detinguda en quatre ocasions, i ha estat ferida diverses vegades, una d’elles amb una bala disparada per un franc tirador. Els seus fills Osama (25) i Muhammad (21) ja han sortit de la presó després de 9 i 22 mesos de presó, però els dos han patit tortures físiques i psicològiques i els han intentat matar un cop fora de la presó.

La seva neboda, Ahed Tamimi, també va passar per la presó i per sort ara ja està lliure. Per explicar la seva història, la Manal Tamimi ha escrit juntament amb altres autors el llibre Ahed Tamimi: A Girl who Fought Back.

VIURE EN TERRITORIS OCUPATS

Enguany s’ha complert el 73è aniversari de la creació d’Israel i del que la població palestina coneix com la Nakba. Literalment, la catàstrofe. L’expulsió i fugida de les seves llars d’aproximadament 750.000 palestins i palestines.

El poble palestí, en una clara posició de desavantatge a l’hora de plantejar un canvi de rumb en la direcció que pren el conflicte, malda per no caure en l’oblit internacional.

L’any 1967, un fort exèrcit israelià va multiplicar el territori controlat pel país amb la sòlida victòria de la guerra dels Sis Dies. Com explica l’analista polític Julio de la Guardia, Israel va conquerir aleshores la península del Sinaí (retornada a Egipte amb els acords de Camp David de 1978), els Alts del Golan (que encara no han estat retornats a Síria), la Franja de Gaza (se’n va retirar unilateralment el 2005, però continua mantenint-la bloquejada), Cisjordània (se n’ha retirat parcialment, però continua controlant el 60% del territori) i Jerusalem Est (annexionat per llei el 1980).

Després de la Nakba de 1948, la Naksa de 1967 –el resultat de la guerra dels Sis Dies– va provocar una segona gran onada de persones refugiades. I ara, més de sis dècades després, la guerra dels Sis Dies continua fixant els paràmetres que marquen la vida de les persones palestines a la Franja de Gaza, Cisjordània i Jerusalem Est.

Com apunten des d’Amnistia Internacional (AI), la política israeliana de construir i expandir assentaments il·legals ha estat “una de les principals forces impulsores de les violacions generalitzades de drets humans resultants de l’ocupació”. Els assentaments vulnereixen el dret internacional humanitari i constitueixen un crim de guerra. Israel ha demolit desenes de milers de propietats palestines, i ha forçat el desplaçament de grups de persones per construir habitatges i infraestructures per a la població colona. A més, ha pres el control de recursos naturals com aigua o terres de cultiu perquè els utilitzin habitants dels assentaments.

Sota pretextos de seguretat, Cisjordània ha estat fragmentada per centenars de punts de bloqueig militar israelià (controls, talls de carreteres, vies per a ús exclusiu de la població colona), per un mur de 700 kilòmetres i per un règim general de permisos que obstaculitza les tasques més quotidianes. Des d’AI denuncien que, a més, una legislació “intrínsecament discriminatòria i injusta” impedeix que moltes persones puguin contreure matrimoni, així com desplaçar-se dins dels territoris ocupats o cap a Israel per visitar éssers estimats o viure amb ells.

La vida sota l’ocupació, la vida que viu la Manal Tamimi, està completament controlada per Israel. Però tot el poder d’un Estat no pot esclafar les

ments i les esperances d’una població que es vol lliure i digna. Tamimi és conscient del context advers en el qual lluita: “Honestament, veig un futur fosc, no només a Palestina sinó a tota la regió”, reconeix. Però insisteix que l’esperança és l’arma més forta de la qual disposa. “No ens podem permetre perdre-la”, afirma.

ENTREVISTA

Com canvia la teva vida quan comenceu a organitzar les manifestacions a Nabi Saleh?

Totes les nostres vides van canviar. Per descomptat, viure sota l’ocupació vol dir que has de ser castigada per la teva nacionalitat palestina, tant si resisteixes com si no. Però quan vam decidir resistir, encara va ser pitjor.

Les armes tòxiques que utilitzen contra nosaltres han tingut un impacte molt negatiu en la nostra salut: hem començat a tenir problemes renals, dolors musculars, forts mals de cap, malalties a la pell... El pitjor és que els nostres infants han esdevingut part del càstig: 47 menors de 18 anys van ser arrestats; d’aquests, 11 tenien menys de 15 anys. El més jove és el Suhaib, que amb només 13 anys va haver de trepitjar la presó.

Una d’aquestes menors va ser la teva neboda, l’Ahed Tamimi. El seu cas és conegut internacionalment; quin impacte ha tingut aquest fet en la seva situació?

Ha tingut impactes positius i negatius. D’una banda, el seu cas ha fet visibles les presoneres palestines, especialment les menors. S’ha incrementat l’interès per conèixer la situació de les persones palestines tancades en presons israelianes. De l’altra, el cas de l’Ahed s’ha presentat com l’acció de tot un Estat contra una nena. Per això van provar de criminalitzar-la i justificar que mereixia un càstig. Però no ho van aconseguir.

Quin impacte té en les famílies i les comunitats la detenció de centenars d’infants palestins cada any?

És el pitjor malson que pot travessar qualsevol pare o mare: veure com castiguen o empresonen les seves criatures. Sobretot perquè Israel mai no respecta el dret internacional i humanitari. Personalment, estic preparada perquè em castiguin pel meu activisme, però quan van detenir els meus dos fills al gener va ser la pitjor experiència que he viscut. He estat a la presó quatre vegades i m’han ferit molts cops, però això no s’apropa ni al 2% del que vaig viure quan van detenir l’Osama i el Muhammad que per sort ara ja són lliures.

Em va fer qüestionar si el que faig val la pena, però vaig adonar-me que sense resistència no podrem construir un futur millor per als nostres fills i filles. Aquesta experiència els enfortirà per poder fer front a totes les dificultats de la seva vida.

Després de tants anys de lluita, el teu compromís es manté ferm.

Resisteixo perquè em nego a morir en silenci i a morir abans de la meua mort. L'ocupació intenta matar-nos mentre som vius, matar els nostres esperits. He après que el món no ens sentirà si callem, i que ningú lluitarà pels meus drets i em retornarà el que tenia si jo no lluito i resisteixo.

L'impacte de viure sota ocupació per una mare és molt dur perquè no pots assegurar seguretat als teus fills. Com a mare, i no com a activista, sento sempre una gran preocupació pels meus fills. Sempre penso que podrien no tornar o que potser estan respirant gas lacrimogen. Aquesta por i preocupació ens paralitza com a mares, però el més important és que aquesta por no ens controli.

La mare és el pilar més important de la família i si ella se sent dèbil, la família es debilita. La dona és el pilar essencial i fort. Tenim moments de debilitat, però són només moments. Ser dona i activista significa que et vigilen tota l'estona, però creiem en el que fem i igualment un dia morirem, així que, per què morir en silenci?

Només per ser palestina ja som al punt de mira, per la nostra existència no cal que cometis cap crim!, per tant, prefereixo morir resistint que al llit esperant que alguna cosa canviï

La vostra lluita és quotidiana

Demanem justícia, igualtat, llibertat, llibertat d'expressió i vull poder portar als meus fills al mar que és a només 20 minuts de casa sense haver de passar un checkpoint i anar-hi quan vulgui, quan ens avorrim. Puc veure el mar des de la teulada, però no hi podem anar des de fa 25 anys.

Volem un futur pels nostres fills, que no ens matin els familiars mentre van a comprar, no em vull aixecar de matinada amb l'habitació plena de gas lacrimogen. Volem la fi de l'ocupació i un país en pau. Volem el dret el retorn als palestins que van haver de marxar i que si volen, que tornin.

Què poden fer les persones i els municipis per donar suport al poble palestí?

Cada persona s'hauria de fer aquesta pregunta: què puc fer per aturar el genocidi contra Palestina? Com puc canviar la política del meu país? Per nosaltres, és molt important que la mirada cap a la població palestina es transformi, que no ens vegin com a terroristes sinó com a persones que lluitem per la llibertat. Per això, utilitzem les xarxes socials, sobretot per dirigir-nos al jovent, i convidem grups, estudiants, sindicats i representants parlamentaris de tot el món. Aquesta gent té el poder de votar, i a poc a poc poden canviar les polítiques dels seus països.

El boicot, les desinversions i les sancions (BDS) són una eina molt important de resistència no violenta, i n'hem vist l'impacte en l'economia israeliana. Algunes entitats, però, ens han posat condicions a l'hora de donar ajuda econòmica pel tema del BDS o perquè algunes persones llancen pedres a les manifestacions (per a nosaltres és un símbol de resistència) Els demanem molt fortament que ens recolzin sense condicions, perquè podem viure sense diners però no sense dignitat ni honor! És evident la desigualtat entre l'exèrcit i nosaltres a les manifestacions de divendres.

També les conferències i les protestes, encara que només siguin d'una persona davant les ambaixades d'Israel o els Estats Units, són maneres de mostrar que la comunitat internacional s'està despertant i no quedarà callada davant dels seus crims.

LUZ MARINA

COLÒMBIA

Té 65 anys, és mare de 4 fills i és víctima de desaparició forçada del seu company. Eduardo Loffner Torres, el 20 de novembre de 1986. Fa 34 anys.

Va ser líder sindical durant 45 anys. Primer en un sindicat del sector bancari i després al sindicat de la fiscalia general de la nació. A causa de la seva feina i a la promesa que li va fer al seu company, no va parlar de la desaparició durant 14 anys.

El seu company va ser dirigent sindical de la Universidad Pedagógica de Colòmbia i militant del "Movimiento 19 de abril", una organització política-militar durant els seus inicis. "Em va fer prometre que si el desapareixien jo no mostraria el meu dolor a l'estat colombià carregant la seva foto".

Luz Marina, per la seva activitat sindical es va vincular a la Fiscalia general de la nació l'any 1994 i allà va ser responsable de l'àrea de drets humans. L'any 2000 va desaparèixer una comissió judicial a la ciutat de Valledupar una ciutat propera a la costa del Nord de Colòmbia. Va anar-hi, va conèixer els fets que van ocasionar la desaparició dels companys, va parlar amb els familiars i va tornar amb tota aquesta informació a Bogotá. En arribar, va rebre la primera amenaça via telefònica. A partir d'aleshores, no pararien. Tot i això, Luz Marina no va deixar mai el seu compromís i va participar en la creació del Movimiento de Víctimas de Crímenes Estado (Movice) per a reivindicar a les víctimes de crims comesos per l'estat sigui per la seva acció o omissió.

Va ser víctima d'un atemptat per part dels paramilitars després d'haver organitzat una marxa per demanar justícia pels funcionaris desapareguts. L'atemptat va tenir conseqüències greus en la seva salut. És aleshores quan una organització colombiana molt reconeguda a escala internacional, el Colectivo de

abogados José Alvear Restrepo el CAJAR va contactar Amnistia Internacional i la van treure del país a través d'un projecte de protecció per defensores de drets humans a Colòmbia. Va estar exiliada 3 anys a Lyon, França deixant 4 fills enrere.

Haver participat en la creació del MOVICE li ha suposat tot un compromís polític i, des de la seva creació, ha sigut la portaveu nacional del tema de desaparició forçada. Ara, mentre ella es troba a Catalunya, és el seu fill qui fa de portaveu. Tot i que Luz Marina no va voler mai implicar-los en les seves activitats, tres dels seus 4 fills són defensors de drets humans.

VÍCTIMES DE CRIMS D'ESTAT

Els crims d'Estat són aquells delictes comesos pels agents estatals, o per particulars (com els grups paramilitars) que actuen en complicitat o per tolerància (omissió) de l'Estat. Alguns d'aquests crims són l'assassinat, l'extermini, l'esclavitud, la desaparició forçada, el desplaçament forçat, la deportació o les persecucions contra qualsevol població civil per motius socials, polítics, econòmics, racials, religiosos o culturals.

MOVICE, des dels seus inicis i a partir de l'anàlisi de fets victimitzants que han documentat des de l'any 1996, considera que bona part dels crims contra els moviments socials i populars a Colòmbia obeeixen a interessos polítics i econòmics de grans grups nacionals i internacionals. En aquest context, aquesta és una violència sociopolítica i estatal que no neix producte del conflicte armat intern, sinó que és una causa originària del conflicte.

La criminalitat estatal s'emmarca, en bona part, en el que es va denominar com "enemic intern" durant el conflicte armat, títol que inicialment es va adjudicar a les guerrilles. Aquest concepte es va ampliar fins a incloure a sindicalistes, defensors i defensores de drets humans, líders i lideresses socials, periodistes, membres de l'oposició així com a qualsevol altre col·lectiu social que denunciï les violacions de drets humans o exigeixi transformacions econòmiques i socials, persones que tenen un pensament diferent i s'oposen a polítiques de l'Estat per mitjans pacífics.

La persecució i eliminació de l'"enemic intern" es va generar a través de judicialitzacions, estigmatitzacions i accions d'extermini. Aquests no han estat fets aïllats sinó que han estat crims comesos en el marc de polítiques massives, sistemàtiques i generalitzades, justificades des de la política de seguretat nacional.

La criminalització que sigui de clara responsabilitat de l'Estat, l'obliga a respondre davant les víctimes, els seus familiars, les organitzacions socials i al conjunt de la societat colombiana. És l'Estat qui ha de garantir el dret a la veritat, la justícia, la reparació integral i les garanties de no repetició.

ENTREVISTA

Quan es comencen a plantar les llavors per crear MOVICE?

L'any 2004 l'aleshores president Alvaro Uribe va proposar un diàleg amb el paramilitarisme colombià i les víctimes del conflicte. Nosaltres vam posar sobre la taula que l'Estat no hi podia dialogar perquè eren part del mateix i que entenem que el paramilitarisme ha estat una organització creada, finançada i recolzada per l'estat colombià. Aquí va ser quan vam decidir organitzar-nos aquell mes de setembre del 2004 i crear el Moviment Nacional de Víctimes de Crims d'Estat que va sorgir formalment el mes de juliol del 2005.

I de seguida van començar les amenaces

El mes de juliol vam trobar-nos ja unes 7000 persones a Bogotá. Una assemblea que no va ser exempta de problemes, doncs els paramilitars van provar d'entrar allà on érem reunides amenaçant-nos i mostrant armes. Un episodi complicat. Aleshores, el portaveu de les víctimes era Iván Cepeda que avui és congressista, fill de Manuel Cepeda que va ser assassinat per ser del partit comunista i de la UP (Union Patriòtica).

Hem fet moltes activitats que han generat diferents amenaces a les que jo no els vaig posar molta atenció perquè se que són part del cost polític que hem d'assumir les víctimes. Sobretot quan les víctimes som generades per l'estat colombià.

No us volen reconèixer com a víctimes

Dins de les víctimes hi ha víctimes del paramilitarisme i víctimes de les Forces Armades colombianes com es el meu cas. Això ha fet que d'una banda l'Estat vulgui invisibilitzar i desconèixer que existim com a víctimes. Tot i així el MOVICE ha aconseguit guanyar una audiència nacional i internacional perquè tenim una posició sobre el que ha passat a Colòmbia i davant el que passa a Colòmbia.

Ets defensora de drets polítics no només dels drets de les persones desaparegudes, sinó de totes les víctimes: Víctimes de desplaçament, d'homicidi selectiu, de massacres, d'amenaces.

MOVICE està conformat per més de 200 organitzacions que han estat victimitzades per víctimes directes i acompanyants de víctimes. Hem fet una feina de concientització a la societat colombiana del fet que efectivament les víctimes de crims d'estat, existim.

I dins d'aquest marc arriba el Procés de Pau amb la guerrilla més antiga d'Amèrica llatina i del país, les FARC

Les víctimes vam fer varies trobades per determinar quina postura tindriem davant aquest diàleg que l'estat colombià, amb l'anterior president Juan Manuel Santos, estava establint amb les FARC. Vam decidir apostar a la proposta de Pau perquè creiem i estem convençudes que Colòmbia necessita ser un país diferent.

Vam viatjar a l'Habana, 60 víctimes i ens vam fer escoltar i vam tenir exigències. Per primera vegada les víctimes de desaparició forçada vam tenir una visibilització i per això es crea una unitat de Búsqueda de personas dadas por desaparecidas en el marc del Conflicte armat i es genera el Sistema integral de Veritat Justicia Reparación i garanties de No repetició.

Existeix també la comissió de la Veritat

Sí. El desembre d'aquest any complirà el seu període de tres anys que va ser el temps que li va donar la llei. Creiem que la Veritat serà una veritat parcial perquè només investigará fins al moment de la firma (2016) i a Colòmbia han seguit passant coses. A més, és un país on moltes persones no tenen accés ni a les tecnologies ni poden parlar encara perquè encara viuen en zones controlades pels paramilitars i avui també pel narcotràfic. Serà una comissió que donarà una veritat que creiem que no tindrà el que les víctimes esperem.

Les amenaces no paren

Va sortir Santos de la presidència i va arribar Duque, l'actual president de la república que representa el sector de la ultradreta colombiana d'Alvaro Uribe. Internacionalment ha venut la idea que recolza el procés de pau, però a la pràctica veiem que no és cert perquè internament a Colòmbia després de la firma d'aquest acord han estat assassinades, fins a desembre de l'any passat 1277 líders socials 272

excombatents desmobilitzats que van creure amb la possibilitat de la pau fins al mes de desembre, contàvem 95 massacres, i avui són ja 106.

A més, el govern ha aprofitat aquesta pandèmia que ens ha tingut confinats per prendre una sèrie de mesures i expedir decrets que donen suport, fonamentalment, al sector bancari i al poble colombià l'ha deixat desprotegit.

I va venir el Paro Nacional

Previ a la pandèmia, el 20 de novembre de 2019 es va organitzar un PARO NACIONAL com el que està passant ara. Tres dies després la policia va assassinar a la ciutat de Bogotá un noi de 17 anys, estudiant de secundària, Dilan Cruz. Des de MOVICE vam prendre la veu perquè clarament la mort de Dylan és part dels Crims d'Estat que portem nosaltres.

Aleshores vaig rebre la primera amenaça del 2019. Des d'aleshores fins a desembre de l'any passat vaig tenir 7 amenaces. Això va provocar que els meus fills, que han acompanyat aquesta lluita, es preocupessin per la situació de seguretat que jo estava vivint i com a família vam determinar que jo havia o de sortir del país o de callar-me, i per això, actualment estic a Catalunya.

KARLA AVELAR

EL SALVADOR

“L'Estat ha d'entendre que parlar de persones LGBTI és parlar de drets humans.”

Originària del Salvador i exiliada a Suïssa, la Karla Avelar lluita des de molt jove per defensar els drets de la població LGTBIQ+, i especialment els de les dones trans. Va néixer l'any 1978 en el si d'una família empobrida i profundament catòlica. En l'entorn familiar va patir abusos i violència, també sexual, i amb nou anys es va veure obligada a marxar de casa seva. Va viure uns anys al carrer, exposada múltiples violències exercides entre altres per autoritats públiques i membres de pandillas.

A finals dels anys 90, Avelar va ser empresonada durant quatre anys per haver ferit, en legítima defensa, un home que l'havia atacat. L'etapa de privació de llibertat va ser especialment dura per a ella. La seva condició de portadora del VIH es va veure agreujada pels abusos que va patir a mans de pandillers, que la van convertir en una serventa i un objecte sexual.

Abans d'entrar a la presó Avelar ja s'havia convertit en una ferma defensora dels drets de la població LGTBIQ+. L'any 1991, amb un grup d'activistes, havia mirat d'organitzar i registrar, sense èxit, l'associació El Nombre de la Rosa. Més tard, el 1996, havia participat en la fundació d'Aspidh Arcoiris Trans, que tenia com a objectiu visibilitzar les necessitats del col·lectiu i especialment de les persones trans. Després de passar pel sistema penitenciari del país, el seu compromís amb la defensa dels drets humans no va fer més que consolidar-se.

L'any 2008 va aconseguir posar en marxa l'associació COMCAVIS Trans, Comunicando y Capacitando a Mujeres Trans, una organització que va liderar fins al 2017. Des d'aquesta entitat, l'activista va desenvolupar una important tasca d'incidència política, tant al Salvador com en l'àmbit internacional. El 2013, per

exemple, Avelar es va convertir en la primera dona trans en comparèixer davant la Comissió Interamericana de Drets Humans, on va denunciar l'Estat del Salvador per discriminació i crims d'odi contra les persones LGTBIQ+. Aquest fet va inspirar moltes organitzacions a conèixer també els mecanismes de NNUU.

La situació de seguretat de l'activista, que havia estat molt precària al llarg de la seva vida (Avelar acumula diversos intents d'assassinat), es va anar agreujant progressivament. El 2017, va ser nominada al prestigiós premi Martin Ennals per a defensors i defensores dels drets humans. Va viatjar a Suïssa per assistir a la cerimònia del guardó i va decidir, juntament amb la seva mare, que cap de les dues podia retornar al Salvador. Les seves vides corrien perill.

Des d'aleshores, viu exiliada al país alpi. Continua col·laborant amb COMCAVIS Trans com a delegada davant dels mecanismes de Nacions Unides a Ginebra. Treballa per fer incidència i donar a conèixer la tasca de la seva organització, i participa també en l'elaboració de nous projectes. A més, forma part del grup assessor de la Plataforma Internacional contra la Impunitat. Entre altres, aquesta coalició d'organitzacions dona suport a diferents entitats LGTBIQ+ que participen en processos de Nacions Unides, com per exemple l'Examen Periòdic Universal. Forma part del comitè directiu de l'organització Asile LGBT, amb seu a Ginebra i de la xarxa de defensores Martin Ennals, formada per totes les persones exfinalistes i a les que els van atorgar el premi del mateix nom.

VIURE EN LES OMBRES

Discriminació, violència, pobresa, atur. Són algunes de les paraules que utilitza la Karla Avelar quan mira de descriure la situació de les persones trans portadores del VIH que viuen al Salvador. La dissidència sexual té un preu elevat al país centreamericà, i massa sovint esdevé una condemna a “viure en les ombres i morir de VIH/sida”, en paraules de l'activista.

El context opressiu en què viuen les persones LGTBIQ+ al Salvador ha estat avaluat per la Comissió Interamericana de Drets Humans (CIDH). Fa un any i mig, l'organisme encarregat de la promoció i protecció dels drets humans de l'Organització d'Estats Americans va visitar el Salvador per tal de valorar la situació de drets humans que es viu al país. En les observacions preliminars, publicades poques setmanes després, la CIDH dedica una secció important a les vulneracions de drets de la població LGTBIQ+.

D'entrada, la CIDH es fa ressò de la persistència dels “patrons socioculturals discriminatoris que impregnen la societat salvadorenca en el seu conjunt i impacten en l'actuació de funcionaris públics, que vulneren el dret de les dones i de les persones LGTBIQ+ (...) a viure lliures de violència i discriminació”. A més, l'organisme observa “amb preocupació l'absència d'institucionalitat per a la protecció i garantia dels drets d'aquest grup”. Posa en relleu les principals mancances: el fet que no s'hagi aprovat encara ni un pla quinquennal per als drets de les persones LGTBIQ+ ni una Llei d'identitat de gènere. La Comissió alerta també de l’“absència d'una partida pressupostària dedicada a la matèria” en els darrers pressupostos generals presentats, així com de la manca d'espais d'articulació entre institucions i societat civil que treballen per a la defensa dels drets del col·lectiu LGTBIQ+.

Pel que fa a l'accés a la justícia, les observacions preliminars de la CIDH assenyalen les “profundes barreres” amb què es troben les persones LGTBIQ+, sobretot pel que fa a “la manca de reconeixement de la seva identitat de gènere i dels prejudicis que persisteixen en l'actuació de les i els operadors de justícia”.

En relació amb el mercat de treball, la CIDH assenjala que “les dones trans es veuen completament excloses de l'accés al treball formal”. La Karla Avelar no s'ha cansat de denunciar aquesta expulsió i, de fet, adverteix que les dificultats d'accedir a una feina impliquen una major probabilitat per a les dones trans “de participar en el treball sexual per sobreviure, cosa que les exposa a un major risc de contreure el VIH i altres infeccions de transmissió sexual”.

En l'àmbit de la seguretat i la integritat física de la població LGTBIQ+, la CIDH no deixa dubtes: les persones amb sexualitats i identitats no normatives són amenaçades, assassinades i desaparegudes, amb una violència que de vegades pot ser exercida per les forces de seguretat de l'Estat. L'organisme assenjala, igualment, que l'exili d'Avelar no és una excepció: “Moltes [persones LGTBIQ+] són forçades a desplaçar-se a través de fronteres internacionals per salvar les seves vides, sense que existeixi un registre oficial per analitzar adequadament l'amplitud d'aquesta violència.” A l'hora de comptar, la CIDH cita les xifres de COMCAVIS Trans: més de 600 assassinats de persones LGTBIQ+ des del 1993, i 151 desplaçaments forçosos entre 2018 i setembre de 2019. La Comissió adverteix, a més, del repunt dels crims d'odi durant el 2019, evidenciat pels sis assassinats de dones trans ocorreguts en els 20 dies previs a la visita de l'organisme.

Per últim, la CIDH expressa la seva preocupació per l'accés a la salut de la població LGTBIQ+ i per la situació de les persones d'aquest col·lectiu privades de llibertat, qüestions en què Avelar ha treballat intensament i que aborda a l'entrevista que es pot llegir a continuació. En l'àmbit de la salut, la CIDH lamenta la manca de reconeixement dels drets de la població LGTBIQ+ i l'absència de respecte a la seva identitat de gènere. Pel que fa a les presons, assenjala que les necessitats específiques i la situació de vulnerabilitat de les persones LGTBIQ+ en centres penals “no han estat degudament abordades”. De fet, no hi ha xifres oficials de persones LGTBIQ+ privades de llibertat.

ENTREVISTA

Quines són les principals línies de treball de COMCAVIS Trans?

Es treballa per avançar en el reconeixement i la protecció dels drets humans de la població LGBTI del Salvador, a través de la inclusió en les polítiques públiques i l'agenda social de les necessitats i realitats del col·lectiu. A més, es reforcen mecanismes i eines de resposta davant la violència contra la població LGBTI i les migracions i desplaçaments forçosos. També es treballa per contribuir al desenvolupament local, i per potenciar les capacitats i habilitats de la comunitat perquè puguin enfortir la societat i els seus drets. Per últim, es desenvolupen capacitats i eines per facilitar la inserció social i prevenir la reincidència i possibles situacions de vulnerabilitat de la població LGBTI privada de llibertat.

Precisament, un dels àmbits en què ha treballat intensament COMCAVIS Trans és la millora de la situació de les dones trans empresonades.

És una tasca que s'inspira en la realitat que jo vaig viure com a persona trans privada de llibertat, en què vaig ser objecte de múltiples violacions. Hi treballem des del 2011, quan vam incorporar al nostre pla estratègic un eix d'actuació en centres penals enfocat específicament en les persones LGBTI privades de llibertat, en coordinació amb la Direcció General de Centres Penals i la Procuradoria de Drets Humans. Ens plantejàvem sensibilitzar, a través de capacitacions, al personal administratiu i guàrdies del centre penal de Sensutepeque. També volíem empoderar les persones LGBTI privades de llibertat perquè poguessin reclamar la garantia dels seus drets, així com recol·lectar denúncies de violacions de drets humans.

Podries compartir alguns dels èxits aconseguits des d'aleshores?

Hem aconseguit la creació d'un sector especial per a persones LGBTI privades de llibertat, i accés a roba femenina i la possibilitat de no tallar els cabells per a les dones trans. A més, hem gestionat projectes de donacions per a les persones trans privades de llibertat. A escala institucional, hem signat un acord de treball amb la Direcció General de Centres Penals, i hem treballat en la creació i posada en marxa d'una política LGBTI interna del Ministeri de Justícia, que inclou diverses instàncies del govern (entre altres, la Direcció General de Centres Penals).

Actualment, COMCAVIS Trans ha estès el seu treball a tres dels principals centres penitenciaris amb població LGBTI. Per al nou període de treball, l'organització es proposa identificar i investigar denúncies per litigar en tribunals i presentar informació davant de mecanismes de protecció de drets humans.

A més donar suport a persones del col·lectiu LGBTI, especialment a les dones trans, COMCAVIS Trans treballa també amb els familiars i amics.

Per l'organització és molt important treballar amb els grups que envolten la vida social i familiar de les persones trans per fer sensibilització i incidència. Amb la nostra feina, pretenem dissipar mites i estereotips sense fonament en relació amb les persones LGBTI. Proporcionem informació actualitzada i fidedigna per ajudar a pares, mares, parelles i amistats de joves LGBTI a entendre millor aquests temes, per tal que es puguin construir relacions més sòlides. Són recursos que oferim a través de formacions, trobades, investigacions i intervencions directes amb familiars i amistats, tant de forma individual com en grup. Es tracta d'incorporar a la vida d'aquestes persones coneixements bàsics de drets humans, que puguin ser utilitzats davant de qualsevol situació de discriminació.

El 1995 vas fer pública la teva condició de portadora del VIH.

La negativa del Ministeri de Salut del meu país d'atendre i donar antiretrovirals a persones amb VIH em va obligar a exposar-me d'aquesta manera davant d'una societat que satanitza, criminalitza i discrimina les persones LGBTI, més encara si tenen VIH. Vaig prendre aquesta decisió per moltes raons, però la principal va ser les ganes de viure. Al final, em va deixar una grata satisfacció i em va obrir a un posicionament polític molt fort a nivell de país.

Quins obstacles impedeixen a les dones trans amb VIH rebre una atenció mèdica adequada?

Els obstacles addicionals amb què es troben les persones transgènere en l'atenció mèdica tenen a veure amb el temor fonamentat de ser discriminades pels o les professionals de la salut, o que se'ls negui el tractament a causa de la seva identitat o expressió sexual. Aquestes barreres augmenten les probabilitats que les persones trans evitin fer-se la prova, i fan disminuir les probabilitats que es mantinguin sota atenció mèdica en relació amb el VIH.

Quina incidència fas des d'aquí des de Suïssa?

Col·laboro amb la Plataforma Internacional contra la impunitat que te seu a Ginebra i a Guatemala i també col·laboro amb Asile, una associació conformada per persones refugiades LGTBI i que treballa amb altres persones refugiades o demandants d'asil. Col·laboro també amb Martin Ennals aquí a Ginebra fent conferències i xerrades a les escoles. Sóc també el punt d'enxarxament entre CONCAVIS i les Nacions Unides col·laborant amb el consell de drets humans i en l'elaboració d'informes de l'examen periòdic universal que es duu a terme cada quatre anys.

A nivell legislatiu, entreveus algun canvi a El Salvador?

No. De fet, l'actual assemblea legislativa del país se'n va sense haver aprovat cap tipus de llei a favor de la comunitat LGTBI tot i les seves promeses durant la campanya. Van promoure iniciatives de llei, però ens quedem amb el regust amarg d'aquesta assemblea legislativa sortint.

De part del sistema judicial, però, hi ha hagut algun canvi: es va condemnar l'assassinat a una dona trans. Una acció que dóna esperances al moviment LGTBI i ens fa veure que la justícia pot arribar per totes. Es tracta de l'únic cas en què s'ha fet justícia, el cas de Camila Díaz, una persona desplaçada internament i externament que va ser assassinada per policies quan va tornar a El Salvador provinent dels Estats Units. Aquest cas ens assenyala que els mecanismes de protecció han de ser més efectius.

Hi ha un gran desinterès polític per part dels nostres legisladors, també dels que entraran ara després de l'1 de maig, que venen amb la mateixa mentalitat de negar drets a la comunitat LGTBI. La nova legislatura que ha entrat aquest mes de maig venen amb la mateixa mentalitat de degradar, d'humiliar i de negar drets a la comunitat LGTBI i sense voluntat d'atendre la situació preocupant de desplaçament forçat a causa de persecució policial i de les pandilles que segueixen arrossegant víctimes.

Ve un moment difícil pels moviments socials de la comunitat LGTBI, ve un moment de lluita gran, perquè el govern entrant ha rebutjat ja el matrimoni igualitari

o l'avortament, temes molt controvertits i que estan deixant moltes víctimes afectades directament i també les seves famílies i portant conseqüències greus a una societat que no ens permet avançar.

Com vius l'exili?

Ser activista em va permetre tenir potser més ajudes a l'hora de demanar el dret d'asil, però hi va haver també episodis complicats d'homofòbia, xenofòbia i racisme. Però jo sabia com actuar i com fer valdre els meus drets, inclús anava posant la llavor per a fer canvis estructurals dins les instàncies institucionals. A això li sumem el tema del nom al document, que és sempre un problema, et diuen senyor i no senyora. Però la veritat és que el que més em va ajudar va ser estar informada i preparada, tenir la documentació a punt, perquè el sistema dels pisos receptors estan preparats per expulsar-te i no per a rebre't i aquesta és la meua crítica. Jo recomano a les persones que sol·liciten refugi es puguin preparar de la millor manera.

REGINA

MÈXIC

La població trans a Mèxic és una de les més castigades per la violència al país. Segons Transgender Europe, és el segon lloc del món amb la taxa més alta de transfeminicidis, només per darrere del Brasil. L'organització Letra Ese recull que entre 2013 i 2018 hi va haver 473 homicidis de persones LGBT+ a Mèxic, de les quals 261 eren dones trans.

Regina és defensora dels drets de les persones trans i sobretot de les dones trans, perquè considera que estan en una situació encara més vulnerable dins del col·lectiu. A més, ha participat en l'organització de la marxa LGBTI, en moltes manifestacions culturals i també en alguns documentals per tal de visibilitzar la situació de vulneració de drets de les persones trans. A conseqüència de la seva lluita, durant els últims anys Regina va a patir amenaces i agressions.

Entre 2008 i 2019, el 78% dels assassinats de persones trans al món es van cometre a l'Amèrica Llatina i segons l'Observatori d'Assassinats Trans de Transrespect.org van ser 2.608. L'esperança de vida mitjana d'aquesta part de la població no supera els 35 anys.

Mentre les persones trans s'organitzen i van assolint fites importants -per exemple, el canvi d'identitat en alguns Estats de país-, les institucions i els organismes internacionals van a un ritme: no va ser fins l'any 2018 que l'Organització Mundial de la Salut (OMS) va deixar de considerar la disfòria de gènere com una malaltia mental.

Segons el Centre Nacional per a la Prevenció i el Control de VIH Sida de la Secretaria de Salut Federal, el 2017 hi havia entre 0.1% i 0.5% de dones trans (no va comptabilitzar a homes trans i persones no binàries), el que representaria unes 112.000 dones trans d'entre 15 i 64 anys. Resulta complex saber amb exactitud quantes persones trans viuen al país, ja que no existeix aquesta informació en cap cens de població i moltes d'elles prefereixen no exposar-se per evitar violència en contra seva.

Va ser l'any 2015 que amb una reforma del Codi Civil, la Ciutat de Mèxic va acollir la primera legislació al país que va permetre a milers de persones canviar el seu nom i gènere de forma senzilla, com un tràmit administratiu, en els documents d'acord amb la seva identitat. Des de 2008 i fins aleshores, era necessari realitzar un tràmit judicial més lent i costós i comptar amb el peritatge de dos metges que en donessin el vistiplau.

Segons un informe de l'Organització d'Estats Americans (OEA) des de 2015, s'ha reconegut la identitat de gènere de 4.703 persones a Mèxic, la majoria a la capital, Ciutat de Mèxic, seguida de Michoacán i després Colima. Segons un informe de l'Associació Internacional de Lesbianes, Gais, Bisexuals Transsexuals i Intersex (ILGA) el desafiament principal a Mèxic rau en la necessitat d'un canvi cultural, més enllà de la seva condició legal, que passi per la integració i reconeixement social de les diverses identitats de gènere.

Afegeixen que és important mirar a les perifèries i escoltar les veus que no s'han sentit durant tot aquest temps perquè no només cal un canvi en la legislació, també a la mentalitat i la cura de poblacions vulnerables que inclogui les persones transmigrants, indígenes, treballadores sexuals, negres, llatines, racialitzades i infàncies i adolescències trans.

ENTREVISTA

Com i amb qui comences la lluita?

Sola. No hi havia cap col·lectiu trans a Colima. Això sí, vaig començar a lluitar per la llei d'identitat en conjunt amb el Col·lectiu Inclusión, una associació que ara, durant la pandèmia ha estat ajudant a les trans que es van quedar sense feina proporcionant les coses bàsiques, higiene i menjar.

Vas ser pionera en l'activisme LGBTI

Estava farta que els mitjans de comunicació parlessin de nosaltres com a "gais" o "femenines" i vaig optar per visibilitzar el meu cas.

Vaig començar a explicar la meua història quan vaig aconseguir canviar el meu nom al DNI. Després, vaig aconseguir que m'atorguessin també el carnet de conduir amb el meu nom.

Després vaig acudir a la Secretaria d'Educació Pública i al Departament de Salut per modificar les meves dades i ara només em falta que ho faci la Universitat de Dret. De moment no ho he aconseguit i és perquè té una línia fundacional catòlica.

Les dones trans volen ser invisibles per por?

Normalment la dona trans vol ser invisible per evitar ser discriminada, per poder trobar una feina digna o adequada i, sobretot, per no patir agressions. A Mèxic ningú defensa les víctimes. No hi ha hagut dones trans que es dediquin a la defensa de la comunitat trans. És un activisme molt recent, però cada cop més dones ens armem de valor per sortir a la llum pública.

Després de la meua agressió van matar una dona trans i van dir que era un "crim passional". No hi ha dret. No hi ha cap llei que recolzi a les dones trans ni tan sols quan les han matat. Ens queda molt per fer.

Com és la vida d'una persona trans a Mèxic?

La majoria de les persones trans que viuen al meu poble pateixen molta discriminació. Fa poc he vist que alguns youtubers homosexuals han publicat vídeos explicant que viure a Mèxic i formar part de la comunitat LGBTI està molt bé, però cap d'ells és defensor de drets humans. Si vas cap a les colònies o pobles pots veure que no totes les persones trans o gays son con ells. Crec que a Mèxic la situació de les persones trans i homosexuals canvia molt segons la classe social en què vius.

Als pobles, a més, fa uns anys la gent no sabia res sobre les persones trans, era una realitat desconeguda. Ara, encara que vagis a la Ciutat

de Mèxic, la gent té molts problemes i hi ha molts assassinats, crec que especialment a homes homosexuals.

És molt difícil, l'accés al mercat laboral per a la població trans?

Sí, la gent encara pensa que per ser trans no tens capacitat de treballar bé. Personalment vaig intentar accedir a molts llocs de feina i sempre rebia respostes negatives.

A més, moltes vegades relacionen les persones trans amb la promiscuitat. I no és cert, la majoria de persones trans no som així i tenim capacitats d'estar a un bon lloc de feina com qualsevol ésser humà.

Com creus que es pot combatre l'estigmatització i la discriminació?

Fent feina de formigueta. Per exemple, quan els mitjans es feien ressò dels assassinats de persones trans sempre escriuen que era "un home vestit de dona". Sempre hi havia un tema discriminatori en contra de la comunitat trans. Vam aconseguir, després de molt insistir, que comencessin a escriure, amb respecte, la seva identitat a les notícies on apareixien dones trans. Tristament, el motiu d'aparició als mitjans era sempre una agressió o un assassinat.

El que faig com a activista és donar visibilitat a la comunitat trans i lluitar contra l'estigma que la societat ens ha imposat a tota la comunitat. Ens classifiquen i ens encasellen en el món laboral, també, com si només poguéssim treballar de prostitutes o d'estilistes. Jo respecto totes les dones trans que es dediquen al treball sexual i a les estilistes, però crec que ens han estigmatitzat molt perquè dins la comunitat trans hi ha advocades, doctores, arquitectes, etc.

Quines són les teves demandes principals ara?

Que fiscalia investigui els assassinats de dones trans o intents de feminicidi i que hi hagi més unió de tota la comunitat i entre col·lectius trans, perquè totes defensem els nostres drets i denunciem les violacions de les autoritats cap a nosaltres.

Quan veurem mecanismes de protecció a les defensores trans?

Això trigarem a veure-ho, però anem obrint camí. Les meves companyes trans tenen por de sortir al carrer. Continua havent-hi molta violència. Mèxic té 32 Estats i això comporta 32 realitats diferents. Malgrat que hi hagi lleis per garantir, promoure i respectar els drets de les persones, no hi ha mecanismes de compliment i menys de protecció, transparència i rendició de comptes. Però no desistirem i continuarem conquistant els drets que són nostres.

El president actual, Andrés Manuel López Obrador, va assegurar el Dia de l'Orgull que el govern mexicà està a favor de la diversitat i el respecte a tothom. Què en penses? Hi ha hagut algun canvi des de l'arribada de López Obrador a la presidència?

El govern ni tan sols resol els feminicidis. A més, no ha canviat les lleis perquè els assassinats de dones trans siguin feminicidis. Ara mateix, quan maten dones trans els assassins son jutjats com si haguessin comès un crim passional.

Se suposa que López Obrador havia de fer canvis i crec que des que va arribar a la presidència hi ha hagut més homicidis, més assassinats, més desaparicions, etc. en contra de la comunitat LGTB. No ha canviat res tot i que hi hagi un nou partit. No hi ha garanties, el president no ha garantit res a aquesta comunitat, està més preocupat per donar diners a les persones grans i donar beques als alumnes perquè sap que el poble estarà a favor d'ell si els dóna diners.

Crec que el que va dir el dia de l'orgull era pura política. Sí que tenim la llei de canvi de gènere, però no garanteix gairebé res. Si tingués interès real en què hi hagués igualtat actuaria de manera més contundent. Actualment a Mèxic no hi ha justícia al voltant dels casos d'agressions i assassinats a les persones trans. La majoria dels casos no es resolen.

Hi ha més discriminació i exigències cap a les dones trans que cap als homes?

Sí, perquè els homes poden passar més desapercebuts. De fet, la transició d'un home trans és molt més ràpida que la d'una dona, que estem anys i anys prenent hormones. Jo no he conegut cap cas d'assassinat d'home trans, però moltíssims de dones.

A més, hi ha molta més exigència. La societat diu que per ser dona i triomfar has de tenir un cos escultural, però no ens ensenyen que hi ha diversitat de cossos de dones. Fins i tot nosaltres, les dones trans, caiem moltes vegades al parany de seguir els estereotips i acabem discriminant altres dones pel seu cos. Tinguís o no tinguís vagina, hi ha diversitat de cossos i no podem discriminar les persones per com son.

DEFENSORS I DEFENSORES DELS DRETS HUMANS

QUE ESTAN EMPRESONADES ALS SEUS PAÏSOS A CAUSA DEL SEU ACTIVISME

**ABDULHADI
AL-KAWAJA**

BAHRAIN

L'Abdulhadi Al-Khawaja és un històric activista per a la defensa dels drets humans a Bahrain. Entre altres, ha participat en la posada en marxa del Centre pels Drets Humans de Bahrain (BCHR) i del Centre pels Drets Humans del Golf (GCHR). Després de passar dues dècades a l'estranger (a partir de 1991, amb l'asil reconegut a Dinamarca), va tornar a Bahrain quan, amb l'arribada al poder de Hamad bin Issa Al Khalifa, va semblar que s'obria un període de reforma. El pas dels anys, però, va deixar clara la manca de voluntat política per avançar cap a una societat més democràtica.

Al 2011, Al-Khawaja va participar en les protestes que van marcar l'arribada de la Primavera Àrab a Bahrain. Poc després, va ser detingut a cops i condemnat a cadena perpètua per un tribunal militar. A la presó, ha patit greus tortures i maltractaments. Ha dut a terme diverses vagues de fam, en protesta per la seva situació i per les abusives condicions que es viuen a la presó de Jaw.

L'intent de silenciar Abdulhadi Al-Khawaja reflecteix un patró sistemàtic de repressió contra qualsevol expressió dissident o de protesta. Com denuncia Human Rights Watch, les autoritats han prohibit el funcionament de qualsevol mitjà de comunicació independent al país, han dissolt tots els grups d'oposició i continuen detenint i condemnant activistes i periodistes. La recent mort del primer ministre, Khalifa bin Salman Al Khalifa, que ha governat amb mà de ferro les darreres cinc dècades, no genera gaires expectatives de canvi.

En aquest context, Ciutats Defensores dels Drets Humans reclamem al regne de Bahrain:

- Que posi immediatament en llibertat al defensor dels drets humans Abdulhadi Al-Khawaja, que està empresonat únicament pel seu exercici legítim i pacífic dels drets a la llibertat d'expressió, associació i reunió, drets reconeguts internacionalment.

- Que alliberi altres presos i preses de consciència a qui s'ha condemnat per motius polítics.

- Que s'investiguin les denúncies de tortura i maltractaments a la presó de Jaw, que es facin públics els resultats d'aquesta investigació i que les persones responsables dels abusos comesos siguin posades a disposició judicial.

Fes click [aquí](#) per veure el vídeo de la campanya

**ILHAM
TOHTI**

MINORIA UIGUR,
XINA

L'Ilham Tohti és un economista i intel·lectual uigur. Originari d'Artux, a la Regió Autònoma Uigur de Xinjiang, i establert des dels 16 anys a Beijing, ha treballat intensament per promoure els drets de la minoria uigur i obrir un espai de diàleg amb la comunitat han, majoritària a la República Popular de la Xina. Després d'anys en què la repressió contra ell s'havia anat intensificant (amb detencions i períodes d'arrest domiciliari inclosos), al 2014 va ser condemnat a cadena perpètua sota acusacions de separatisme, una reivindicació amb la qual ell mai no s'havia identificat.

L'activisme de Tohti ha estat reconegut amb destacats premis internacionals, entre els quals es troben el Martin Ennals (2016), el Václav Havel (2019) i el Sàkharov (2019). L'intent de silenciar-lo, com apunten des del Servei de Recerca del Parlament Europeu, respon a l'enduriment de la política xinesa pel que fa a l'abordatge de l'extremisme religiós, el separatisme ètnic i el terrorisme. Una estratègia en què s'ha acabat entenent la identitat uigur com una amenaça per a la seguretat nacional.

En conseqüència, a Xinjiang s'ha instal·lat un sofisticat i intrusiu sistema de vigilància i repressió policial. Es calcula que al voltant d'un milió de persones d'ètnia uigur i d'altres minories estan detingudes en camps d'internament massiu i adoctrinament, mal anomenats centres de "formació professional". En paraules de la filla d'Ilham Tohti, Jewher Ilham, "ser uigur a dia d'avui significa no poder contactar com a mínim amb una persona de la teva família".

En aquest context, Ciutats Defensores dels Drets Humans reclamem a la República Popular de la Xina:

- Que posi immediatament en llibertat al defensor dels drets humans Ilham Tohti, que està empresonat únicament pel seu exercici legítim i pacífic del dret a la llibertat d'expressió, reconegut internacionalment.
- Que alliberi altres presos i preses de consciència a qui s'ha condemnat per motius polítics.
- Que garanteixi el respecte dels drets de les minories que viuen al territori de la República Popular de la Xina i, concretament, que garanteixi els drets col·lectius de la minoria uigur.

Fes click [aquí](#) per veure el vídeo de la campanya.

**NASRIN
SATOUDEH**

IRAN

La Nasrin Sotoudeh és una advocada iraniana referent en la lluita pels drets humans al seu país. És defensora dels drets de les dones, de la infància, de les minories, de periodistes independents, d'activistes. En els darrers anys, ha estat especialment visible la seva denúncia contra l'ús obligatori del hijab i la seva tasca de suport al moviment de dones que el rebutgen. El seu compromís amb els drets i les llibertats col·lectives l'ha situat en el punt de mira de les autoritats iranienes, que des de juny de 2018 la retenen empresonada, primer a la presó d'Evin i actualment a Qarchak.

La seva condemna, anunciada al març de 2019, ha estat interpretada per Amnistia Internacional (AI) com un missatge dirigit a tota la dissidència. Sumada a una sentència anterior de 5 anys de presó, la pena que recau actualment sobre Sotoudeh vol ser "exemplar": 38 anys de reclusió i 148 fuetades.

Sotoudeh, que ja havia estat empresonada entre 2010 i 2013, ha dut a terme diverses vagues de fam per protestar, entre altres, contra les condicions

que es viuen a les presons iranienes. En la darrera, realitzada durant els mesos d'agost i setembre de 2020, va posar en el centre de la seva denúncia la situació generada a les presons en el marc de la COVID-19, i va reclamar l'excarceració de les preses i presos polítics. L'esforç de 46 dies de vaga de fam va agreujar la seva salut fins al punt de fer necessari un permís mèdic de poques setmanes per recuperar-se fora de la presó. Des de principis de desembre, l'activista es troba de nou empresonada, malgrat haver estat diagnosticada de COVID-19 abans de retornar-hi.

La persecució contra Sotoudeh i la seva família s'inscriu en un patró sistemàtic de repressió contra la llibertat d'expressió, reunió i associació. Des d'AI denuncien, entre altres, l'ús letal de la força per aixafar protestes, amb centenars d'assassinats i milers de detencions arbitràries, i la intensa repressió del moviment que lluita contra l'ús forçós del hijab.

En aquest context, Ciutats Defensores dels Drets Humans reclamem a la República Islàmica de l'Iran:

Que posi en llibertat de manera immediata i incondicional a la defensora dels drets humans Nasrin Sotoudeh, que està empresonada únicament per l'exercici legítim i pacífic dels seus drets i llibertats fonamentals.

Que garanteixi la seguretat i la llibertat de les defensores i defensors dels drets humans de l'Iran.

Que aturi l'assetjament i la intimidació de familiars d'activistes que treballen per a la defensa dels drets humans.

Fes click [aquí](#) per veure el vídeo de la campanya.

**DEFENSORS
DE L'AIGUA
DEL GUAPINOL**

HONDURES

Són Porfirio Sorto Cedillo, José Avelino Cedillo, Orbin Naún Hernández, Kelvin Alejandro Romero, Arnold Javier Alemán, Ever Alexander Cedillo, Daniel Márquez i Jeremías Martínez Díaz. Són activistes mediambientals membres del Comitè Municipal de Defensa dels Béns Comuns i Públics de Tocoa (CMDBCP), a Hondures. Des de fa anys, s'enfronten a la posada en funcionament d'una mina d'òxid de ferro al Parc Nacional "Montaña de Botaderos Carlos Escaleras". Els vuit activistes es troben des de fa 16 mesos en presó preventiva, a

l'espera de judici, acusats d'incendi agreujat i privació injusta de llibertat.

El projecte miner al qual s'oposa el CMDBCP està impulsat per Inversiones Los Pinares, anteriorment Emco Mining. Se situa en una zona protegida des de 2011 i retallada l'any següent per acomodar-hi l'exploració minera d'Emco. Es tem que la construcció i posada en marxa de la mina pugui afectar greument l'entorn i els rius de la zona; concretament, els rius San Pedro i Guapinol.

Al 2018, després que Inversiones Los Pinares engegés els treballs de construcció d'una carretera per accedir a la muntanya de Botaderos, l'aigua del riu Guapinol va enfangar-se i va deixar de ser utilitzable per a la comunitat que duu el mateix nom. L'agost d'aquell any es va muntar un campament per bloquejar la carretera, que va durar aproximadament dos mesos i va ser violentament desallotjat. Els càrrecs presentats contra els vuit activistes que es troben en presó preventiva des de setembre de 2019 i altres membres del CMDBCP tenen a veure amb incidents que es van produir en el marc d'aquest campament.

Segons el CMDBCP, el codi penal hondureny no preveu presó preventiva per als delictes dels quals s'acusa als vuit defensors privats de llibertat. En aquest sentit, l'organització denuncia una "clara violació del degut procés", consolidada en l'audiència del passat 18 de desembre en què, de nou, es va denegar la petició de llibertat per als activistes. El CMDBCP explica que, en el marc de tot el procediment, el Ministeri Públic i el poder judicial s'han posicionat a favor de l'empresa minera i han facilitat la criminalització dels activistes, tant dels vuit que estan empresonats com de cinc dirigents més sobre els quals pesa una interlocutòria de processament. Per aquest motiu, els considera perseguits polítics.

Les acusacions contra les persones defensores de l'aigua de Guapinol s'emmarquen en un patró generalitzat de criminalització, violència i repressió contra activistes mediambientals a Hondures. L'assassinat de Berta Cáceres n'és un dels casos més coneguts. El mateix nom del Parc Natural "Montaña de Botaderos Carlos Escaleras" recorda un altre activista assassinat als anys 90, també defensor de la terra i opositor a un projecte de palma africana al mateix territori on ara batalla el CMDBCP. Si bé s'arrosseguen des de fa dècades, els conflictes ambientals s'han aguditzat a Hondures des del cop d'Estat de 2009, que va expulsar del poder l'aleshores president Manuel Zelaya.

En aquest context, Ciutats Defensores dels Drets Humans reclamem a l'Estat d'Hondures:

- Que posi en llibertat els defensors de l'aigua de Guapinol, empresonats des de fa 16 mesos i pendants de judici.
- Que retiri els càrrecs contra totes les persones defensores de l'aigua del municipi de Tocoa.

• Que garanteixi la protecció i la integritat física de les persones que integren el CMDBCP.

• Que respecti la decisió de la Cumbre Municipal del Agua i el Cabildo Abierto Municipal com espai de consulta on es va declarar el municipi lliure de mineria, amb una oposició clara a les concessions mineres d'Inversiones Los Pinares i Ecotek.

• Que garanteixi el dret a les expressions legítimes i democràtiques d'oposició als projectes que poden afectar els entorns i els recursos naturals de les comunitats.

Fes click [aquí](#) per veure el vídeo de la campanya.

 @ciutatsddhh

 #ciutatsddhh

ciutatsdretshumans.cat

Organitzen:

Participen:

Col·laboren:

